GEOGRAPHY OF THE WORLD

Intended for the use of

ANGLO-VERNACULAR SCHOOLS.

BY

KHUSHALDAS DHARMDAS TINNA,

Assistant Master,

N. J. High School Karachi.

AND

CHELLARAM HEMANDAS LODA.

Karachi:

Printed at the "New Aryan" Press.

1898.

FIRST EDITION 1000 COPIES PRICE 8 ANNAS.

GEOGRAPHY OF THE WORLD

Intended for the use of

ANGLO-VERNACULAR SCHOOLS.

BY

KHUSHALDAS DHARMDAS TINNA,

Assistant Master,

N. J. High School Karachi.

AND

CHELLARAM HEMANDAS LODA.

Registered under act XXV. of 1867

Karachi:

Printed at the "New Aryan Press."

1898.

FIRST EDITION 1000 COPIES PRICE 8 ANNAS.

GEOGRAPHY ભૂગોળ. વિદ્યા

પૃથ્વીની રચનાના વર્ણનને જીઑગ્રાફી કહે છે.

Shape of the Earth પૃથ્વીનો આકાર.

આગલા વખતમાં માણસો એમ સમજતાં હતાં કે પૃથ્વી સપાટ છે, પણ હમણાં ખાત્રી જેવાં પ્રમાણો અને દાખલાઓથી સિદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે કે, પૃથ્વીનો આકાર ગોળ દડા જેવોછે પણ તે પૂર્ણ ગોળાકાર નથી. તેનો આકાર N. Pole ઉત્તર ધ્રુવ અને South Pole દક્ષિણ ધ્રુવ આગળ ચપટો નારંગીના આકાર જેવો થયેલો જણાયછે.—**પ્રમાણો**

૧ જે લોકો વહાણમાં બેશી પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા કરેછે તેઓ જે જગ્યાથી નીકળ્યા હોયછે તેજ જગ્યાએ ફરીને આવેછે. જેમ ઇ. સ ૧૫૨૦ માં માગીલાન નામે એક ગૃહસ્થ સ્પેન દેશમાંથી વહાણમાં બેશીને પૂર્વ દિશા તરફ નીકળ્યો ને એકોં તરફ (એકની એકજ દિશામાં) વહાણ હંકારતાં ૧૧૨૪ દીવસમાં પૃથ્વીની પ્રદક્ષિણા કરીને પાછો તેજ દેશમાં આવી પહોંચ્યો.

૨ જ્યારે ચંદ્ર ગ્રહણ થાયછે ત્યારે ચંદ્ર ઉપર પૃથ્વીની છાયા પડેછે તે ગોળ જણાયછે.

૩ જ્યારે દરિયામાં કિનારા આગળથી, વહાણ આલવા માંડેછે, ત્યારે પ્રથમ તો તેનું તળીઉં, પછી સઢ ને છેલ્લીવારે કુવાની ટોચ દેખાતી બંધ થાયછે. આ ઉપરથી સાફ માલુમ પડેછે કે પૃથ્વી સપાટ નથી કેમકે જો સપાટ હેતતો આખું વહાણ એકજ વેળા નજરથી દૂર જાત.

Motions of the Earth

પૃથ્વીની ગતિ અથવા ચાલ

પૃથ્વીની ગતિ બે પ્રકારની છે. એક Rotation **દૈનિક ગતિ** એટલે પોતાની આંસ ઉપરની ગતિ જેથી રાત્રી અને દિવસ થાયછે. એ ગતિ ૨૪ કલાકમાં પૃથ્વી પૂરી કરેછે બીજી Revolution **વાર્ષિક ગતિ** એટલે સૂર્યની આસ ફરવાની ગતિ જેથી ઋતુ ફરેછે. એ ગતિ એક વર્ષમાં સંપૂર્ણ થાયછે.

Axis-**પૃથ્વીનો આંસ** કે ધરી એક કલ્પિત લીટીછે, અને તે તેના મધ્ય બિંદુ (કેંદ્ર)માં થઇને જાયછે, અને પૃથ્વી તેના ઉપર પોતાની દૈનિક ગતિ કરેછે. જે બે બિંદુઓ આગળ આ કલ્પિત વ્યાસ પૃથ્વીના પૃષ્ટને છેદેછે, તે પૃથ્વીના ધ્રુવ (Poles) કહેવાયછે

North-ઉત્તર તરફ યુરોપની નજદીક જે ધ્રુવ છે તેને N. Pole ઉત્તર ધ્રુવ ને South દક્ષિણ માં જે ધ્રુવ આવેછે તેને South Pole કે દક્ષિણ ધ્રુવ કહેછે.

Equator-(ભૂમધ્યરેષા) વિષુવવૃત એ બન્ને ધ્રુવથી સરખે અંતરે આવેલું વર્તુળ છે જેની સપાટી પૃથ્વીના આંસ સાથે કાટખૂણો કરેછે.

Meridians-યામ્યોત્તર રેષાઓ એ એક ધ્રુવથી બીજા ધ્રુવસુધી વિષુવવૃત્ત ને કાટખૂણે છેદી જનારાં વર્તુળો છે.

Latitude-અક્ષાંસવૃત એ વિષુવવૃતથી ઉત્તર દક્ષિણ અંતર જણાવનારાં વર્તુળોછે.

Longitude-રેખાંશવૃત્ત એ મુકરર કરેલી યામ્યોત્તર રેષાથી પૂર્વ પશ્ચિમ અંતર જણાવનારાં વર્તુળો છે.

Zones-કટિબંધ

પૃથ્વી પાંચ કટીબંધોમાં વહેંચાયલી છે.

1 N. Frigid zone-ઉત્તર શીત કટિબંધ.
2 N. Temperate zone-ઉત્તર સમશીતોષ્ણ કટિબંધ.
3 Torrid zone-ઉષ્ણ કટીબંધ.
4 South Temperate zone-દક્ષિણ સમશીતોષ્ણ કટિબંધ
5 South Frigid zone દક્ષિણ શીત કટિબંધ.

Natural Divisions of Land.

જમીનના કુદરતી ભાગો.

પાણી અને જમીન મળીને પૃથ્વીની સપાટી બનીછે. જો આપણે આખી પૃથ્વીના ચાર ભાગ કરીશું તો તેમાંના ત્રણ ભાગમાં પાણી ને ચોથો ભાગ જમીન થશે.

પૃથ્વીના મોટા ભાગો.

Eastern Hemisphere & Western Hemisphere.

પૃથ્વીના બે મુખ્ય ભાગ છે. પૂર્વ ગોળાર્ધ ને પશ્ચિમ ગોળાર્ધ; એ બન્ને ગોળાર્ધ માં પાંચ ખંડ છે. પૂર્વ ગોળાર્ધ (જુની દુનિયા)માં એશિઆ યૂરોપ ને આફ્રિકા છે. પશ્ચિમ ગોળાર્ધ(નવી દુનિયા)માં અમેરિકા છે.

Divisions of land જમીનના ભાગો.

A continent-ખંડ. જમીનના જે ભાગમાં ઘણા દેશો આવેલા હોય તેને કૉંટીનેન્ટ કહેછે.

An Island–બેટ, જમીનનો ભાગ ચારે બાજુએ પાણીથી વીંટાયલો હોય તેને આયલંડ કહેછે.

A Peninsula–દ્વિપકલ્પ, જમીનનો જે ભાગ ત્રણ બાજુએ પાણીથી વીંટાયલો હોય તેને પેનિનસુલા કહેછે.

An Isthmus–સંયોગી, ભૂમી બે મોટા જમીનના ભાગને જોડનારા સાંકડા જમીનના ભાગને ઇસ્ત્મસ કહેછે.

A Cape–ભશીર, જે જમીનની અણી લાંબી વધીને સમુદ્રમાં ગયેલી હોય તેને કેપ કહેછે.

A Mountain–પર્વત. ઘણા ઊંચા ને ઘણા લાંબા ટેકરા હોય તેને માંઉટેન કહેછે.

A Volcano–જ્વાળામુખી. જે પર્વતના ગથાળાંમાંથી ધુમાડો રાખ ઉનો રસ વગેરે પ્રવાહી પદાર્થ નીકળેછે તેને વાલકેનો કહેછે.

A Plain–મેદાન. સપાટ જમીનના ભાગને પ્લેન કહેછે.

A Tableland or Plateau–ઉચ્ચપ્રદેશ, પહાડો ઉપર આવેલા પ્રદેશને ટેબલ-લેન્ડ અથવા પ્લેટો કહેછે.

A valley–ખીણ. ડુંગરો કે પર્વતની વચ્ચેના નીચા પ્રદેશને વેલી કહેછે.

A Desert, Run–રણ. જે જમીનનો ભાગ ઘણા ગાઉ સુધી સપાટ રેતાળ હોય, અને ઝાડ પાન કે પાણી જેમાં જવલે મળે તેને ડેઝર્ટ કહેછે.

A Coast–કિનારો. દરિયાની પાસે આવેલી જમીનને કોસ્ટ કહેછે

Divisions of water. પાણીના મુખ્ય ભાગો.

An Ocean–મહાસાગર. ખારા પાણીના સૌથી મોટા સમુદાયને ઓશન કહેછે. જેમ ઍટલાન્ટિક ઓશન.

A Sea–સમુદ્ર. મહાસાગર કરતાં નાના ખારા પાણીના સમુદાયને સી કહેછે જેમ અરેબીઅનસી.

A Gulf–અખાત. જમીન ઉપર લાંબા ગયેલા સમુદ્રના ફાંટાને ગલ્ફ કહેછે. જેમ પર્શ્યન ગલ્ફ.

A Lake–સરોવર ચારે બાજુએ જમીનથી વીંટાયલા પાણીના ભાગને લેક કહેછે. જેમ લેક બૈકાળ.

A Strait–સામુદ્રધુની. પાણીના બે મોટા ભાગને સાંધનારા સાંકડા પાણીના ભાગને સ્ટ્રેટ કહેછે. જેમ સ્ટ્રેટ ઓફ ડોવર

River–નદી. પર્વતમાંથી કે સરોવરમાંથી મીઠા પાણીનો પ્રવાહ નીકળી હળતી જગ્યામાં વહી સમુદ્ર સરોવર કે રણમાં સમાય તેને રિવર કહેછે. જેમ ધી ઇન્ડસ.

Source–મૂળ. જે જગ્યાએથી નદી નીકળેછે તે જગ્યાને તેનુ સોર્સ કહેછે.

Mouth–મૂખ. જે જગ્યાએ નદી સમુદ્રને મળેછે ત્યાં તેનું માઉથ કહેવાયછે.

નદીમાં જો તેના મુખ તરફ મોઢું કરી ઉભા રહીએ તો જમણા હાથવાળો કીનારો અંગ્રેજીમાં રાઇટ બેંક (Right Bank) અને ડાબા હાથવાળો કીનારો લેફ્ટ બેંક (Left Bank) કહેવાશે.

મોટી નદીમાં જે મીઠા પાણીનો નાનો પ્રવાહ આવી મળેછે તેને ટ્રિબ્યુટરી Tributary) કહેછે.

ને જે પાણીનો પ્રવાહ નદીમાંથી નીકળી બીજી તરફ વહી જાયછે તેને બ્રેંચ Branch) કહે છે.

નદીના મુખ આગળ જે ત્રિકોણાકાર બેટ નદીના ફાંટાથી બનેછે તેને ડેલ્ટા (Delta) કહેછે. જેમ ડેલ્ટા ઓફ ધી ઇન્ડસ.

દિશાઓ.

જે દિશામાં સૂર્ય ઊગેછે તેને પૂર્વ (E ઇસ્ટ) કહેછે, ને સાંજે જે દિશામાં સૂર્ય આથમેછે તેને પશ્ચિમ (W વેસ્ટ) કહેછે. પૂર્વ દિશા ભણી મ્હોં કરી ઉભા રહીએ તો ડાબા હાથ તરફની દિશા (N નાર્થ) ઉત્તર ને જમણા હાથ તરફની દિશા દક્ષિણ (S સાઉથ) છે.

નકશાની દિશાઓ.

A Map. નકશો, સપાટ વસ્તુ ઉપર આપણી પૃથ્વીનો કે તેના કોઈ ભાગનો આકાર પાડેલો હોય તેને મેપ કહેછે.

નકશાની સામે મ્હોં કરી ઉભા રહીએ તો માથા ભણી ઉત્તર, પગ ભણી દક્ષિણ, જમણા હાથ ભણી પૂર્વ, ને ડાબા હાથ ભણી પશ્ચિમ દિશા જાણવી.

Corresponding terms of land and water.

જમીન અને પાણીના મળતા આવતા ભાગોનાં નામ.

Land–જમીન	Water–પાણી
1 Continent–ખંડ	Ocean–મહાસાગર
5 Country–દેશ	Sea–સમુદ્ર
3 Island–બેટ	Lake–સરોવર

4 Isthmus-સંયોગીભૂમી　　Strait-સામુદ્રધુની
2 Peninsula દ્વિપકલ્પ　　Bay-ઉપસાગર

Five Continents-પાંચ ખંડ

1 Asia એશિઆ, 2 Europe યુરોપ, 3 Africa આફ્રિકા
4 America અમેરિકા, 5 Oceania ઓશિનિઆ.

Five Oceans-પાંચ મહાસાગર

1 The Pacific Ocean ધી પાસિફિક ઓશન.

2 The Indian Ocean ધી ઇન્ડિઅન ઓશન જેને હિંદી મહાસાગર પણ કહેછે.

3 The Atlantic Ocean ધી એટલાન્ટિક ઓશન.

4 The Arctic Ocean ધી આર્કટિક ઓશન.

5 The Antarctic Ocean ધી ઍન્ટાર્ટીક ઓશન.

Climate આબો હવા.

ગરમી, ઠંડી, વરસાદ ઈત્યાદી ને લીધે દેશમાં જે આબો હવા ને પાણી વગેરેમાં તફાવત જણાયછે તેને Climate કલાઈમેટ એટલે આબો હવા કહેછે.

Races of Mankind મનુષ્યની જાતી.

મનુષ્યોની પાંચ જાતી કરેલી છે. 1 Caucasians કાકેઝયન્સ. 2 Mangolians મંગોલીઅન્સ. 3 Negroes શીદી 4 Malayins મલાયન્સ. 5 American Indians અમેરિકન ઈન્ડીઅન્સ.

તેઓનાં ચિન્હ

કાકેઝયનની ચામડી ગોરી, મોઢું ઈંડાંના આકાર જેવું અને આંખો મોટી હોયછે.

2 મંગોલીઅન માણસોની ચામડી પીળી, મોઢું ચપટું, દાઢી બુચી, ને નાક નાનું હોયછે.

3 શીદી લોકની ચામડી કાળી, બાળ ઉન જેવા, દાંત સફેત ને નાક ચપટું હોયછે.

4 મલાયનની ચામડી ઘઊંના રંગ જેવી, નાક પહોળું, વાળ સખત, ને આંખો પીળી હોયછે.

5 અમેરીકન ઇન્ડીઅનની ચામડી તાંબાના રંગ જેવી, બાળ લાંબા અને કાળા હોયછે.

Religions ધર્મ.

બુદ્ધ ધર્મ—આ ધર્મ એશિઆની પૂર્વમાં ચાલેછે. આ ધર્મનો સ્થાપનાર ગૌતમ બુદ્ધ હતો.

હિંદુ ધર્મ- હિંદુસ્થાનમાં ચાલેછે. એ ધર્મ પાળનાર વેદને માનેછે. તેઓના ચાર વેદ છે.

મુસલમાની ધર્મ—આ ધર્મ ઉવેસ્ટર્ન એશિઆ પશ્ચિમ એશિઆ યુરોપીઅન ટર્કી અને (નાર્થ) ઉત્તર આફ્રીકામાં ચાલેછે. એ લોકો ફકત ખોદાનેજ માને છે.

ફેચિઝિમ—આ ધર્મ શીદી લોકો પાળેછે એ ધર્મના લોકો ઝડ ને ઈંડાંઓની પુજા કરેછે.

ખ્રીસ્તી ધર્મ-આ ધર્મ યુરોપ, અમેરિકા, અને હમણાં આખી દુનિઆમાં ફેલાતો જાયછે. આ લોકોના ધર્મી પુસ્તકને બાઈબલ કહેછે.

Government—રાજ્ય વહીવટ અથવા સરકાર

રાજ્ય વહિવટના બે પ્રકાર છે 1 Monarchy માનર્કી એટલે બાદશાહત, 2 Republic રિપબ્લીક એટલે પ્રજા સત્તાક રાજ્ય. માનર્કી બે પ્રકારની છે 1 Limited Monarchy લીમીટેડ માનર્કી હદ બાંધેલું રાજ્ય 2 Absolute Monarchy એબ્સોલ્યુટ માનર્કી ખુદ મુખ્તયાર અથવા સ્વતંત્ર રાજ્ય.

Limited Monarchy જ્યાં લીમીટેડ માનર્કી હોયછે ત્યાં રાજાની સત્તાની હદ બાંધેલી હોયછે; એટલે તે આપ અખ્તયારીથી રાજ્ય કરતો નથી, પણ પાર્લામેંટ અથવા બીજી કોઇ સભાની સલાહથી રાજ્ય કરેછે.

Absolute Monarchy. જ્યા રાજાની સત્તા સ્વતંત્ર હોયછે ને જેમ ચાહે તેમ કરી શકેછે, એટલે ન્યાય અથવા વગર ન્યાયે રાજ્ય કરી શકેછે ત્યાંના સરકારને એબસોલુટ માનર્કી કહેછે.

Republic જ્યાં રાજા કે રાણી નીમેલ ન હોય, ને ફકત પ્રજા પોતાના તરફનો એક પ્રેસિડેન્ટ રાજ્ય કારભાર ચલાવવા સારૂ મુકરર કરેછે ત્યાંની સરકારને રિપબ્લીક કહેછે.

ASIA એશિઆ.

આ ખંડ દુનિયાના સઘળા ખંડોથી મોટોછે; અને આખી દુનિયાનો ત્રીજો ભાગ એમાં સમાયલો છે. તેમાં દુનિયાની વસ્તીમાંથી ૢ ભાગ મનુષ્ય વસેછે. આ પ્રાચીન ખંડ છે એમાં સનાતન મોટી મોટી બાદશાહતો ને સલતનતો થઈ ગઈ જણાયછે. મોટા મોટા ધર્મોના સ્થાપનાર પણ તેમાંજ ઉત્પન્ન થએલા જોવામાં આવેછે.

Boundries (બાંઉનડ્રીઝ)–સીમા N. ઉત્તરમાં આર્કટિક ઓશન S. દક્ષિણમાં ઇંડિઅન ઓશન, E. ઇસ્ટમાં પેસિફિકઓશન, W. ઉવેસ્ટમાં રેડ સી, મેડીટરેનીઅનસી, બ્લેક સી ને યુરોપ.

Area–ક્ષેત્રફળ, એશિઆ ખંડનું ક્ષેત્રફળ આશરે સોળ 16 મિલીઅન્સ ચોરસ માઈલ્સ છે.

એશિઆને ઇસ્થમસ ઑફ્ સુવેઝ આફ્રીકાની સાથે જોડે છે, ને બેહરિંગ સ્ટ્રેટ તેને અમેરિકાથી જુદો પાડે છે.

Countries દેશો.

In the North–ઉત્તરમાં.

Country.	Capital.	River &c.
દેશ	રાજધાની	નદી ઇત્યાદી.
એશિયાટિક રશિઆ (સૈબેરિઆ)	ટોબોલ્સ્ક	ઇર્ટીશ.

In the East–પૂર્વમાં.

ચાઇનીઝએમપાયર	પેકીન	પેહો.
જાપાન	યડો (ટોકીઓ)	નીપોનના કિનારા ઉપર

In the South–દક્ષિણમાં.

ફુરધર ઇંડિઆ	મેંડલે	ઇરાવદી
ઈન્ડિઆ, અથવા હિંદુસ્થાન,	કલકત્તા	હુગલી.

In the West–પશ્ચિમમાં.

અરેબિઆ	મસકત	ગલ્ફ ઓફ ઓમન
એશિઆટિકટર્કી	સ્મરના	એજનસી

In the Centre–મધ્યમાં.

પરશિઆ	ટેહેરાન	માંઉંટ, એલબરઝની દક્ષિણમાં
અફઘાનિસ્તાન	કાબુલ	કાબુલ

બલુચીસ્તાન	કેલાત	ગંડાવા
તુર્કસ્તાન	બુખારા	ઝેરિફ્શાન

Seas-સમુદ્ર.

In the N. W. નાર્થ વેસ્ટ વાય્ય કોણમાં—બ્લેકસી, સી આફ માર• મોરા, અને મેડીટરેનીઅનસી.

In the South દક્ષિણમાં—રેડસી, અને અરેબીઅનસી.

In the East પૂર્વમાં—ચાઈનાસી, યલોસી, સી આફ જપાન, સી આફ ઓકોટસ્ક, સી આફ્ કેમચાટકા અથવા બેહેરિંગસી.

Gulfs-અખાત.

In the North ઉત્તરમાં, ગલ્ફ આફ્ ઓબી સૈબીરિઆની ઉત્તરમાં.

In the East પૂર્વમાં ગલ્ફ આફ્ સીઆમ ને ગલ્ફ આફ્ ટાનકિન ચાઈના સીની શાખાઓછે.

In the South દક્ષિણમાં, ગલ્ફ આફ્ માર્તબાન સાઉથ આફ્ બરમા (ઉત્તરમાં), ગલ્ફ આફ મનાર ઈંડિઆ અને સીલોનની વચ્ચે, ગલ્ફ આફ્ કચ્છને ગલ્ફ આફ કેમ્બે હિંદુસ્તાનની (વેસ્ટ) પશ્ચિમમાં.

In the West પશ્ચિમમાં, પરશીઅન ગલ્ફ અને ગલ્ફ ઓફ ઓમન અરેબીઆને પરશીઆની વચ્ચેછે, ગલ્ફ આફ્ એડન અરેબીઆને આફ્રિકાની વચ્ચે છે.

Bays-ઉપસાગર.

બે ઓફ્ બેંગાલ ઇંડિઆની પૂર્વ (ઈસ્ટ) માં.

Strait-સમુદ્રધુની.

સ્ટ્રેટ આફ્ બાબલ મેંડબ અરેબિઆને આફ્રિકાની વચ્ચે છે. અને ગલ્ફ આફ એડનને રેડસી સાથે જોડે છે.

સ્ટ્રેટ આફ ઓર્મઝ અરેબિઆની પૂર્વ (ઈસ્ટ)માં છે. પાકસ્ટ્રેટ ઈન્ડિઆને સીલોનની વચ્ચે છે.

સ્ટ્રેટ આફ્ મકાસર સેલીબસ ને બોર્નીઓની વચ્ચે છે.

સંડાસ્ટ્રેટ સોમાત્રાને જાવાની વચ્ચે છે

સ્ટ્રેટ આફ્ મલાકા મલાયાને સોમાત્રાની વચ્ચે છે.

સ્ટ્રેટ આફ્ કોરીઆ, યલોસીને સી આફ જાપાન સાથે જોડે છે.

બહેરિંગ સ્ટ્રેટ એશિઆને અમેરિકાની વચ્ચે છે.

Isthmus-સંયોગી ભૂમી.

ઇસ્‌ગસ આફ સુવેઝ અરેબીઆને આફ્રિકા સાથે જોડે છે.

Islands-બેટ.

પૅસીફિક ઓશન.

એલ્યુશન આયલન્ડસ કેમચાટકાને અમેરિકાની વચ્ચે છે. કયુરીલ આયલન્ડસ નાર્થ આફ જાપાન (ઉત્તરમાંછે)
સગેલીઅન ને જાપાન આયલન્ડસ એશિઆની પૂર્વે (ઇસ્ટ) માં છે,
હૈનન અને હાંગકાંગ ચાઈનાની (સાઉથ) દક્ષિણમાં છે.
ઇસ્ટઈન્ડીઝ એટલે સોમાત્રા, જાવા, બોર્નીઓ, સેલીબીઝ, મોલ્યુકસ, ન્યુગિની અને ફીલિપાઇન આઇલ્સ પણ પેસિફિક ઓશનમાં છે.

ઇંડિઅન ઓશન.

એન્ડામન ને નીકોબાર બે આફ બેંગાલમાં છે.
લકદીવ્ઝ ને માલદીવ્ઝ હિંદુસ્તાન (સાઉથ વેસ્ટ આફ ઇન્ડિઆ)ની નૈઋત્ય કોણ માં છે. સીલોન હિંદુસ્તાનની દક્ષિણ (સાઉથ) માં છે.
મેડીટરેનીઅન્સીમાં–સાઇપ્રસ.

Capes ભૂશિર

સેવેરો અથવા નાર્થ ઇસ્ટકેપ સૈબીરીઆમાં છે;—એશીઆની ઉત્તરની અણી છે.
ઈસ્ટકેપ બેહેરિંગ સ્ટેટ પાસે છે;—આએશિઆની પૂર્વની અણી છે.
રોમાનીઆ મલાયામાં છે;—આએશિઆની દક્ષિણની અણી છે.
બાબા એશિઆ માઇનરમાં છે.—આએશિઆની પશ્ચિમની અણી છે.
કામોરીન હિંદુસ્તાનની દક્ષિણની અણી છે.—
રાસલમારી સિંધની દક્ષિણમાં છે.—રાસલહદ, અરેબીઆની (સાઉથઈસ્ટ) અગ્નિ કોણમાં છે.

Peninsulas-દ્વિપકલ્પ.

In the East પૂર્વમાં—કેમસ્ચાટકા સૈબિરીઆની પૂર્વમાં છે. કોરીઆ યલ્લોસી ને જપાનસીની વચ્ચે છે.

In the South દક્ષિણમાં—હિંદુસ્તાન ફરધર ઇંડિઆ અથવા ઇંડોચાઇનીઝ પેનીનસુલા, ને અરેબિઆ.

In the West પશ્ચિમમાં—એશિઆ માઇનર, બ્લેકસી અને મેડીટરેનીઅનસી ની વચ્ચે છે.

શ્રીમાસા ને લુચુ આઇલ્સ ચાઇનાની પૂર્વમાં છે.—કેમ્બોડીઆ એનગમની સ.ઉથમાં છે નીગ્રેસ પેગુની (સાઉથ વેસ્ટ) નૈઋત્ય કોણમાં છે.

Mountains-પર્વત.

હિમાલય (હિમ-બરફ+આલય જગ્યા, એટલે બરફની જગ્યા) દુનિયામાં સૌથી મોટોને ઉંચો પર્વત છે. આ પર્વત હિંદુસ્તાન અને ટિબેટની વચ્ચે છે એવરેસ્ટ અથવા ગૌરિશંકર, કુનચીન્યંગા અને ધ્વાલાગીરી હિમાલયના શિખરો છે.

કારાકોરમ કાશમીરની ઉત્તર (નાર્થ) માં છે.
હિંદુકુશ અફઘાનિસ્તાનમાં છે.
એલબર્ઝ પરશીઆમાં છે.
કાકેઝસ કેસ્પીઅનસી ને બ્લેકસીની વચ્ચે છે.
માંઉટ કાકેઝસનું શિખર માઉન્ટ એલબુર્ઝ છે.
આરમીનીઅન્સ એશિઆટિક ટર્કીમાં છે.
લેબનાનસીરીઆના કીનારાપર છે.
ટારસ એશિઆટીકટર્કીમાં છે.
કુવેનલન ટિબેટની ઉત્તર (નાર્થ) માં છે
થેન્શન ઇસ્ટર્ન તુર્કસ્તાનમાં છે.
આલટાઇ સૈબીરિઆની દક્ષિણમાં છે.
સ્ટેનોવાય ને યાબલોનાય સૈબિરીઆની પૂર્વમાં છે.
પેલીંગ, યનલીંગ, ને નેનલીંગ ચાઈનામાં છે.
માંઉટ સુલેમાન હિંદુસ્તાનને અફઘાનીસ્તાનથી છુટો પાડે છે.
હાલા હિંદુસ્તાનને બલુચીસ્તાનથી છુટો પાડે છે.
યુરલ માઉટન્સ એશિઆને યુરોપથી છુટો પાડે છે.
ઇનશાનને ખીંગાન સાઉથ ઇસ્ટ આફધી ડેઝર્ટ આફ શામો.
જબલેહાજાઝ ને જબલેઅખધર અરેબિઆમાં છે.

Table Lands ઉચ્ચ પ્રદેશ.

ટિબેટ હિમઆલયની ઉત્તર (નાર્થ) માં છે,— આ દુનિયામાં સૌથી મોટો ઉંચ્ચ પ્રદેશ છે. પામીરસ્ટેપ ઈસ્ટર્ન તુર્કસ્તાનમાં છે. એને રૂફ આફધી વર્લ્ડ એટલે દુનિયાનુ છાપરૂં કહે છે. અફઘાનિસ્તાન, પરશિઆ, મંગોળીઆ, દક્ષિણ હિંદુસ્તાન, અરેબીઆ, અને એશિઆ માઇનર બીજા ઉચ્ચા પ્રદેશ છે.

Rivers-નદીઓ.

In the North ઉત્તરમાં.—ઇરટીશ, ઓબી, યેનીસી, ને લેના, સૈબીરીઆ માંથી નીકળીને આર્ટીક ઓશનમાં પડે છે.

In the East પૂર્વમાં.—અમુર, યંગટીસકિઅંગ ને હોઆંગો, ચાઇનામાંથી વહીને પેસીફિક ઓશનમાં પડે છે

In the South દક્ષિણમાં.—મેકાંગ અથવા કેમ્બોડિઆ, ફર્ધર ઇંડિઆમાંથી વહીને ચાઇનાસીમાં પડે છે. ઇરાવદી, બ્રહ્મપુત્રા, ને ગેંજીસ (ગંગા) બે આફ બેંગાલમાં પડે છે

ઈંડસ (સિંધુ) અરેબિઅનસીમાં પડે છે.

યુફ્રેટીઝ ને ટાઇગ્રિસ પરશિઅન ગલ્ફમાં પડે છે.

In the centre અંદરની નદીઓ.

સરદેરીઆ ને અમુદેરીઆ સી ઓફ અરલમા પડેછે.

યંગટિસકીઅંગ એશિઆમાં સૌથી મોટી નદી . જો કે એશિઆ સૌથી મોટો ખંડ છે. તોપણ તેની નદીઓ, અમેરિકાની નદીઓ જેટલી લાંબી કે મોટી નથી

Lakes સરોવર.

Lakes—કેસ્પીઅનસી પરશિઆની નાર્થમાં છે. આ દુનીયામાં સૌથી મોટું ખારા પાણીનું સરોવર છે.

સી ઓફ એરલ કેસ્પીઅનસીની પૂર્વ(ઈસ્ટ)માં છે.

બાલકશ ને બૈકલ સૈબિરિઆની દક્ષિણ (સાઉથ)માં છે.

બૈકાલ એશિયામાં સૌથી મોટું મીઠા પાણીનુ સરોવર છે.

ઈસીકલ બાલકશની દક્ષિણ (સાઉથ)માં છે. ચુરેગીઆ પરશિઆમાં છે

વાન, ટઝગોલ અને ડેડસી એશિઆટીક ટર્કીમાં છે.

લાબનાર ને કોકોનાર ઇસ્ટર્ન તુર્કસ્તાનમાં છે.

ટેગ્રીનાર ને માન સરોવર ટીબેટમાં છે.

Climate આબો હવા.

એશિઆના દક્ષિણ ભાગો ગરમ છે. મધ્ય ભાગો ઉનાળામાં ગરમ ને શિઆળા માં ઠંડા રહેછે; ને ઉત્તરના ભાગોમાં ઠંડી તમામ ઘણી પડેછે. અરેબીઆ ને મધ્ય એશિઆના કેટલા ભાગોમાં વરસાદ વરસતો નથી.

Minerals ખનીજ પદાર્થ.

સોનું ને રૂપું સૈબિરિઆમાંથી મળી આવેછે. પારો ચીનમાંથી નીકળેછે. કલાઇ ફરધર ઈંડિઆમાંથી મળેછે. લોઢું, તાબું, સીસું, કોયલા ને ગીઠું કે નીમક જુદા

જુદા ભાગોમાંથી મળી આવેછે હિંદુસ્તાનમાં ઉત્તમ ને સારા હીરા અને રત્નો જડેછે. (રૂબી) લાલ બરમા ને સીલોનમાંથી નીકળેછે. કોહીનૂર નામે એક પ્રખ્યાત હીરો જે હમણાં મહારાણી વીકટોરીઆ પાસે છે તે ગોવળકંડા આગળ ગોદાવરી નદીની રેતીમાંથી મળ્યો હતો.

Vegetables વનસ્પતિ.

ચોખા દક્ષિણના દેશોમાં ઘણા થાયછે ઘઊં ને જવ ઉત્તરમાં ઉગેછે. મસાલા દક્ષિણના બેટોમાં થાયછે ચાહ ચીન (ચાઈના) જાપાન, ઇંડિઆ, (હિંદુસ્તાન) ને સીલોનમાં થાયછે કાફી સીલોન, ઇંડિઆ (હિંદુસ્તાન) અને અરેબિઆમાં થાયછે. ખજુર ને શેરડી ગરમ દેશોમાં ઉગેછે. કપાસ ને ગળી હિંદુસ્તાનમાં ઉગેછે.

Animals જનાવર પ્રાણી.

હાથી, ને ગેંડા હિંદુસ્તાનમાં થાયછે. અરેબીઆ, ને પરશિઆ ઘોડાઓ સારૂ પ્રખ્યાતછે. ઊંટ સાઉથ વેસ્ટર્ન એશિઆ, હિંદુસ્તાન અને તાતારમાં મળેછે. વાઘ, ઝેરી સાપ, અને સુંદર પક્ષિઓ દક્ષિણના દેશોમાં જોવામાં આવેછે. સિંહ પશ્ચિમમાં મળેછે ઊન (પશમ)વાળા જનાવર ઉત્તરમાં મળેછે. રેશમી કીડા ગરમ ભાગોમાં મળેછે. (ચીન અને ઇંડિઆ)

Population વસ્તી.

એશિયામાં આશરે ૭૫ કરોડ 767 મીલીઅન્સ એટલે દુનિયાની અર્ધી વસ્તી જેટલા માણસ વસેછે ચાઈના. જાપાન, અને ઇંડિઆમાં ઘાડી વસ્તી છે. વેસ્ટર્ન (પશ્ચિમ) એશિઆ, અને હિંદુસ્તાનનાં માણસો કાકેશીઅન જાતના છે. મલાયા ને તેની આસપાસ ના બેટોના માણસોની જાત મલાયન છે જે માણસો ચાઈના, મધ્ય એશિઆ ને ઉત્તર એશિઆમાં રહેછે તેઓ મંગોલીઅન જાતના છે એશિઆના લોકો પોતાની કદીમ અને જુની રસમો ઉપર ચાલનાર છે. તેઓ નમ્રતાવાળા છે ખગ પણ સચ્ચાઈ ઉપર પૂરતું ધ્યાન આપતા નથી જણાતા સ્ત્રીઓ ઘણું કરીને અભણ રહેછે. મુસલમાનોની સ્ત્રીઓ બુરખા પહેરી બહાર નીકળેછે.

Government સરકાર રાજ્ય.

એશિઆનાં બધા દેશીરાજ્યો ડેસ્પોટિક છે કેટલીક જાતના માણસો, સરદારો અને શાહજાદાઓ લુટફાટ ઉપર ગુજરો કરેછે અરબ, તાતારી લોકો, અને મલાયન જાતના લોકો લુટારાઓ તરીકે ઘણાજ પ્રખ્યાત છે.

Religions ધર્મ.

પૃથ્વીઉપર જે મુખ્ય ધર્મો ચાલેછે તે બધા પહેલાં એશિઆમાં ઉત્પન્ન થયલા જણાયછે.

હિંદુ ધર્મ–ફક્ત હિંદુસ્તાનના લોકોજ પાળેછે. આ ધર્મના લોકોના ૪ વેદ છે. ૧ ઋગ્વેદ, ૨ યજુર્વેદ, ૩ સામવેદ અને ૪ અથર્વ વેદ.

૨ બુદ્ધ ધર્મ–ફર્ધર ઈંડિઆ, ચાઇનીઝએમપાયર જાપાન અને સીલોનમાં ચાલેછે. આ ધર્મના લોકો બુદ્ધનેજ માને છે જેને તેઓ સર્વ જ્ઞાની સમજેછે.

૩ મુસલમાની ધર્મ–એશિઆટિકટર્કી અરેબીઆ, પરશિઆ, અફ્ઘાનિસ્તાન, બલુચીસ્તાન, અને તુર્કીસ્તાનમાં ચાલે છે. આ ધર્મના લોકો ફક્ત અલ્લાનેજ માનેછે. અને તેઓના ઉપર દરરોજ પાંચ વખત નમાજ ભણવાની ફરજયાત પાડેલી છે મહમદ તેઓનો પેગંબર છે.

૪ ખ્રસ્તી ધર્મ–એશિઆટિકટર્કીમાં ચાલેછે, ને હમણાં એશિઆનાં બીજા ભાગોમાં પણ ફેલાતો જાયછે.

INDIA હિંદુસ્તાન.

Boundaries સીમા–ઉત્તર (નાર્થ) માં હિમાલયપર્વત.

પૂર્વ (ઇસ્ટ) માં બરમા અને બે ઑફ બેંગાલ

દક્ષિણ (સાઉથ) માં ઈંડિઅન ઓશન.

પશ્ચિમ (વેસ્ટ) માં અરેબીઅનસી, અફ્ઘાનિસ્તાન ને બલુચીસ્તાન.

Size વિસ્તાર–હિંદુસ્તાનનો કુલ ક્ષેત્રફળ આશરે 1½ મીલીઅન્સ એટલે ૧૫ લાખ સ્કેર માઇલ છે.

Natural Divisions કુદરતી ભાગો.

૧ હિમાલયનો પ્રદેશ ૨ ગંગાનો પ્રદેશ ૩ (ઇંડસ) સીંધુનો પ્રદેશ ને ૪ દક્ષિણ.—હિંદુસ્તાન ત્રીકોણાકાર છે. વીંધ્યા પર્વતની દક્ષિણે જે હિંદુસ્તાનનો ભાગ છે તેને દક્ષિણ હિંદુસ્તાન કહેછે.

Islands ટાપુ.

સીલોન (લંકા) હિંદુસ્તાનની દક્ષિણ (સાઉથ) માં છે.

લકદીવઝ, મલબારની પશ્ચિમ (વેસ્ટ) માં છે.

માલદીવઝ, લકદીવઝની દક્ષિણ (સાઉથ) માં છે.

રામેશ્વર હિંદુસ્તાન અને સીલોનની વચ્ચે છે.

એન્ડમન અને નીકોબાર, બે ઑફ બેંગાલમાં છે.

એન્ડમન બેટના રહેવાસીઓ કાળા અને જંગલી છે અહીં કાળે **પાણી** ચડાવેલા બંદીવાનોને રાખેછે. તેમાં **પોર્ટબ્લેર** જે કેદીઓને રાખવાની મુખ્ય જગ્યા છે, ત્યાં એક કેદીએ હિંદુસ્તાનના વાઈસરાય **લાર્ડ મેયો** સાહેબનો વિના કારણ ઘાત કર્યો હતો ઈ.સ. ૧૮૭૨

Bays & Gulfs **ઉપસાગર અને અખાત.**

બે **ઓફ** બેગાલ, પૂર્વ (ઈસ્ટ)માં.

ગલ્ફ ઓફ કેમ્બે, અને **ગલ્ફ ઓફ કચ્છ** પશ્ચિમ (વેસ્ટ)માં.

ગલ્ફ ઓફ મનાર, ઇંડિઆ ને સીલોનની વચ્ચેછે.

straits **સમુદ્રધુની.**

પાક સ્ટ્રેટ, ઇંડિઆ ને સીલોનથી છુટો પાડેછે.

capes ભૂશિર.

કામોરીન, હિંદુસ્તાનની દક્ષિણની અણી છે.

માન્ઝ, સિંધમાં છે. આ હિંદુસ્તાનની પશ્ચિમની અણી છે.

ડયુહેડ, કાઠીઆવાડની દક્ષિણમાં છે.

પોંઇટ કેલમીર, સાઉથ ઈસ્ટ માં છે

પૉઇંટ **પામીરાસ,** ગહા નદીના મુખ આગળ છે.

Mountains **પર્વત.**

ઉત્તરમાં **હિમાલય પર્વત**ની સૌથી ઉચી હાર છે. એના મુખ્ય શીખરો—**એવરેસ્ટ** (ગૌરીશંકર) **કુન્ચીચંગા, ધૂલાગીરી,** જન્મોત્રી, અને **શિવાલીક**છે

સુલેમાન (રેંજ,) હિંદુસ્તાન ને અફગાનેસ્તાનથી છુટો પાડેછે એનું **મુખ્ય શીખર તખ્તે સુલેમાન** છે.

હાલારેંજ, બલુચીસ્તાનને સિંધથી છુટો પાડેછે.

અરાવલી, (હિલ્સ) રાજપુતાનામાં છે. એનું મુખ્ય શીખર માંઉટ **આબુ છે.**

વિંધ્યા પર્વત, નર્મદાની ઉત્તરે (નાર્થ) માં છે.

સાતપુરા, (રેંજ) નર્મદા ને તાપીની વચ્ચે છે.

ઉવેસ્ટર્ન ઘાટસ, (પશ્ચિમ ઘાટ) પશ્ચિમ (ઉવેસ્ટ)માં છે.

ઈસ્ટર્ન ગાટસ, (પૂર્વ ઘાટ) પુર્વ (ઇસ્ટ) માં છે. **નીલગીરી (હીલ્સ) તેઓને જોડેછે.**

Passes **ઘાટ.**

પાહાડોની વચ્ચે જે ઘણા સાંકડા ને ભયંકર રસ્તા હોયછે તેઓને (પાસ) **ઘાટ કહેછે. ખેબર અને બોલાન એ બે મુખ્ય પાસો અફઘાનિસ્તાન અને બલુચીસ્તાન માં છે.**

Table Lands **ઉચ્ચ પ્રદેશ.**

૧ દક્ષિણનો ઉચ્ચ પ્રદેશ. ૨ માળવાનો ઉચ્ચ પ્રદેશ.

Plains મેદાન.

૧ (ગંગ) ગેંજીસનું પ્લેન.

૨ (સિંધુ) ઇંડસનું પ્લેન (એના એક ભાગને થડ કહેછે)

૩ ઈસ્ટર્ન મેરીટાઇમ પ્લેન, અને ૪ વેસ્ટર્ન મેરીટાઇમ પ્લેન.

Rivers નદીઓ.

બ્રહ્મપુત્રા, અને ગેંજીસ (ગંગા,) હિમાલયમાંથી નીકળીને બે ઓફ બેંગાલમાં પડે છે.

ઇંડસ (સિંધુ,) હિમાલયમાંથી નીકળીને અરેબીઆનસીમાં પડેછે.

ગેંજીસ (ગંગા)ની મુખ્ય શાખાઓ-ગોગ્રા, સોન, રામગંગા, ગોમતી, જમના, ગંડક, કુશી, ભાગીર્થી, ને હુગલી.

ઇંડસ (સિંધુ)ની મુખ્ય શાખાઓ-જેહેલમ, ચીનાબ, રાવી, બ્યાસ, સતલજ અને કાબુલ.

મહી, સાબરમતી, નર્મદા, અને તાપી, ગલ્ફ ઓફ કેમ્બેમાં પડે છે.

લુની, કચ્છના રણમાં પડેછે.

મહાનદી, ગોદાવરી, કૃષ્ણા, તુંગભદ્રા, પીનાર અને કાવેરી બે આફ બેંગાળ માં પડે છે.

Lakes સરોવર.

કોલેર, કૃષ્ણા ને ગોદાવરીની વચ્ચે છે.

સાંભર, રાજપુતાનામાં છે

ચીલ્કા ને પુલીકટ, પૂર્વ (ઇસ્ટ) કિનારા ઉપર છે.

વલર, કાશમીરમાં છે.

મન્ચર, સેવાણની નજદીક છે.

Climate આબો હવા.

હિંદુસ્તાનનો આશરે અર્ધો ભાગ ઉષ્ણ કટીબંધમાં છે; તેથી ઉંચા ભાગો સિવાય આ દેશની હવા ગરમ છે. મુખ્ય મોસમો ૩ છે. ઉનાળો, શિઆળો, ને ચોમાસું.

કારો મંડલ કિનારા અને વેસ્ટર્ન ડેઝર્ટમાં ગરમી ઘણી પડેછે. બ્રહ્મપુત્રાની ખીણોમાં અને પશ્ચિમ કિનારા ઉપર વરસાદ ઘણો પડેછે. અરાવલીની પશ્ચિમમાં વરસાદ થોડો પડેછે.

Minerals ખનીજ પદાર્થ.

લોઢું અને સુરોખાર, ઘણો મળેછે. કોયલા, બેંગાલ અને મધ્યપ્રાંતો (સેંટ્રલ ઇંડિઆ) માંથી મળેછે. સિંધવ, પંજાબમાંથી નીકળેછે. હિંદુસ્તાન ઘણા વખતથી

હીરા અને રત્નો સારૂ પ્રખ્યાત છે કોહીનુર (કોહિ નુર એટલે પર્વતની રોશનાઈ) નામે પ્રખ્યાત હીરો, જે હમણાં આપણા મહારાણી વીકટોરિયાના તાજમાં છે, તે પણ ગોવળકોંડા આગળ ગોદાવરી નદીના કિનારા ઉપરથી મળેલો છે. સોનું, કેટલાક ભાગોમાંથી મળી આવેછે

Vegetables વનસ્પતિ.

ચોખા, બંગાલામાં પુષ્કળ થાયછે. બાજરી ને જુવાર, મધ્ય પ્રાંતોમાં વવાયછે ઘઉં ઉત્તરમાં થાયછે. રૂ (કપાસ) મુંબઈ અને મધ્ય પ્રાંતોમાં વવાયછે અફીણ માલવા અને બહારમાં થાયછે ગળી, સણ, ને સરસવ, બંગાલ ને બહારમાં થાયછે. ચાહ આસામ અને હિમાલયમાં થાયછે. કોફી, મસલા અને તંબાકુ મદ્રાસ મલબાર ઘાટમાં થાયછે

ઈમારતી લાકડાં જેમ સાગ (Timber) સીસમ વગેરે. હિંદુસ્તાનનાં જંગલોમાં થાય છે. હિંદુસ્તાન વડનાં ઝાડોને લીધે પ્રખ્યાત છે. સીન્કોના ઝાડ જેમાંથી કવીનાઈન થાય છે, તે પાહાડી મુલકોમા થાય છે

Animals–જનાવર.

ઘેટાં, બકરાં ભેંસો, ઘોડા, ઉંટ ને બીજા ચતુષ્પાદ પ્રાણીઢોર, મુખ્ય પાળવાના જાનવરછે. હાથી, વાઘ, સિંહ રીંછ અનેક જાતનાં વાંદરા. ને હરણ જંગલોમાં પુષ્કળ મળેછે. ગેંડા પૂર્વ (ઈસ્ટ) માં સિંહ ગુજરાતમાં, જંગલી ગધેડાં સિંધમાં મળેછે. ને રેશમના કીડા બેંગાલમાં ઉછેરાયછે.

Population વસ્તી.

હિંદુસ્તાનની વસ્તી અઠાવીસ કરોડ અને સાઠ લાખછે, જેમાંથી ૨૨ કરોડ અંગ્રેજ સરકારની રૈયતછે. અને તેમાંથી આશરે ¾ ભાગ હિંદુઓ છે

અને બાકીનાં માણસો એટલે ¼ ભાગ મુસલમાન, યુરોપીઅન્સ, વગેરેછે. હિંદુઓ વિવેકી નમ્રતાવાળા, સતવાન અને પ્રમાણીકછે.

Character ચાલ

બંગાલીઓ ઠીંગણા, નબળા ને બાયલા, પણ ચતુર, અને મેહનતુછે. સિખ લોકો ઊંચા કદાવરને શૂરાછે. દક્ષીણમાં તામીલ ઉદ્યોગીને સાહસિકછે હિંદુઓ ગરીબ, સભ્ય, ને પોતાના કુટુંબપર માયા રાખનારાછે. પણ તેઓ સુધારાના કામમાં પાછળ પડી ગયાછે લગનમાં તે લોકો ઘણો અમથો ખરચ કરી નાખેછે જેથી ઘણાખરા તો ગરીબ સ્થીતિમજ રહેછે. તેઓમાં બાળ લગન કરવાનો પણ રીવાજ છે. તેઓની સ્ત્રીઓ અજ્ઞાન રહેછે, કારણકે તે લોકો સ્ત્રી કેળવણીને પુરતું ઉત્તેજન આપતા નથી, પણ હાલના સુધરેલા લોકમાં સ્ત્રી કેળવણીનો વિચાર પ્રસરતો જાયછે, જાતી બંધન એટલું છે કે જેથી સુધારામાં ઘણી અડચણ પડેછે.

Languages ભાષા (બોલીઓ)

હીંદુસ્તાનમાં આશરે ૧૦૦ બોલીઓ બોલાયછે, જેમાંથી મુખ્ય ત્રણ છે **૧ સંસ્કૃત ૨ દ્રાવિડિઅન ૩ બરમીઝ કલાસ.**

સંસ્કૃતમાંથી **બેંગાલી, ઉરીઆ, હિંદી, પંજાબી, મરાઠી, ગુજરાતી, અને સિંધી,** બોલીઓ નીકળીછે.

બેંગાલી, બેંગાલના ઉપસાગરની ઉત્તર (નાર્થ) માં બોલાયછે.

ઉરીઆ, બેંગાલની વાયવ્ય કોણ (નાર્થ વેસ્ટ) માં બોલાયછે.

હિંદી, આખા હિંસ્તાનમાં બોલાય છે.

પંજાબી, પંજાબમા, **સિંધી** સિંધમાં, **મરાઠી** દક્ષણના પશ્ચિમ ભાગમાં, **ગુજરાતી,** ગુજરાત કાઠીયાવાડ અને કચ્છમાં, બોલાયછે

દ્રવિડીઅનમાંથી **તામિલ, મલાયલન, કેનેડિ, તેલંગી,** અને **ગોંડી** બોલીઓ નિકળી છે. આ બધી બોલીઓ મદ્રાસ ઇલાકામાં બોલાય છે.

બરમીઝ કલાસની બોલીઓ ઇશાન કોણ (નાર્થ ઈસ્ટ)માં બોલાયછે. હમણાં **અંગ્રેજી ભાષા** પણ આખા હિંદુસ્તાનમાં ફેલાતી જાયછે.

Industry ઉદ્યોગ

આશરે ૨/૩ માણસનો ભાગ ખેતીવાડી કરેછે અગાઉ હિંદુઓ **મલમલ** અને લુંગીઓની કારીગીરી સારૂ પ્રખ્યાત હતા. પણ પછી યુરોપમાં મેનિફેક્ચરો (સાંચા) હોવાથી આ હુન્નર નબળો પડી ગયોછે. **રૂ કાંતવાનાં** અને લુગડા વણવાના **સાંચા** મુંબઈ, કલકતા અને બીજાં કેટલાંક શહેરોમાં છે.

Commerce વેપાર

હિંદુસ્તાનનો વેપાર હિંદુસ્તાન સિવાય બીજા બહારના દેશો સાથે પણ ચાલે છે.

Imports આયાત કે આમદાની.

સુતરાઉ, રેશમી, અને ગરમ કાપડ, **ધાતુ, સંચા,** દારૂ, **કાચ,** કોયલા, અને બીજો વીલાયતી સાગન. (કટલરી વિગેરે)

Exports નિકાસકે રવાનગી

કપાસ, સણ, અનાજ, અફીણ, ઊન, **ચામડાં,** ગળી, **ચાહ,** રેશમ સિંધવ અને કાફી. (અફીણ ઘણું કરીને **ચીનમાં** જાયછે.)

Railways આગગાડીઓ.

૧ ઈસ્ટ ઇંડિઅન સ્ટેટ રેલવે કલકતાથી દીલ્લી સુધી જાય છે.

ગ્રેટ ઇંડિઅન પેનીનશુલા રેલવે.

મુંબઈથી જબલપુર અને નાગપુર સુધી જાય છે.

૩ મદ્રાસ રેલવે મદ્રાસમાં છે.

૪ નાર્થ વેસ્ટર્ન રેલવે, સિંધ અને પંજાબમાં.

Education–કેળવણી.

આગળના વખતમાં ફકત બ્રાહ્મણોજ કેળવાયલા હતા. હમણા અંગ્રેજ સરકારે આખા દેશમાં નિશાળો અને કોલેજો (વીદ્યાલ્યો) ઉઘાડી છે, જેથી દરેક જાતના મનુષ્યને પુરતી કેળવણી મળી શકે છે.

Religions–ધર્મ.

હિંદુસ્તાનના મૂળવતનીઓ જેઓ જંગલી હતા તેઓ પ્રેતોની પુજા કરતા હતા. અને હજી સુધી પણ કેટલાક ભાગોમા તેઓની પુજા કરે છે.

આર્ય લોકો કેવલ ઈંદ્ર, અગ્નિ, ને સૂર્યને પૂજતા. પણ પછી દેવતાઓ ની સંખ્યા વધતી ગઈ.

જૈન ધર્મ જે બુધ ધર્મમાંથી નીકલ્યો છે તે પશ્ચિમ (વેસ્ટ)માં ચાલે છે.

મુસલમાની ધર્મને માનનારા માણસો આખી વસ્તીનો પાંચમો ભાગ છે.

પારસીઓ જે પશ્ચમ કિનારા ઉપર વસે છે. તેઓ અસલ ઈરાન દેશથી આવ્લા છે. તેઓ જરથોસ્ત (ઝોરાસ્ટ્રયન) ધર્મના છે, અને અગ્નિ (આતશ)ની પુજા કરેછે.

ખ્રિસ્તી ધર્મ પણ હમણાં હિંદુસ્તાનમાં દાખલ થતો જણાય છે.

Political Divisions–રાજકારભારને લગતા ભાગો.

1 British Possessions. બ્રિટિશ પઝેશન્સ	બ્રિટિશરાજય.
2 Protected States પ્રોટેકટેડ સ્ટેટસ	દેશી રાજય અને ફયુડેટરી સ્ટેટસ (Feudatory States) સ્ટેટસ પણ કહે છે.
3 Independent States ઈન્ડિપેન્ડન્ટ સ્ટેટસ	સ્વતંત્ર રાજય.
4 Foreign Possessions ફારેન પઝેશન્સ	પરદેશી રાજય.

British Possessions–બ્રિટિશરાજય.

૧ લોઅર પ્રાવિનસીઝ આફ બેંગાલ ૨ નાર્થ વેસ્ટ પ્રાવિનસીઝ અને આઉધ (અયોધ્યા,) ૩ પંજાબ. આ લેફટેનંન્ટ ગવરનરોના હાથ નીચે છે. —— ૪ આસામ, ૫ સેન્ટ્રલ પ્રાવિનસીઝ, ૬ બરમાં, ૭ બરાર, ૮ અજમેર ૯ કુર્ગ, આ ચીફ કમિશનરોના હાથ નીચે છે.

૧૦ બોમ્બે પ્રેસીડેન્સી, ૧૧ મદ્રાસ પ્રેસીડેન્સી, આ ગવરનરોના હાથ નીચે છે.

Native States—દેશી રાજયો.

હિંદુસ્તાનમાં અંગ્રેજ સરકારના તાબામાં આશરે ૧૯૦ દેશી રાજયો છે તેમાં નીચે દરસાવેલાં મુખ્ય છે.

૧ રજપુતાના. ૨ હૈદ્રાબાદ–દક્ષિણ (ડેકન) ૩ સેન્ટ્રલ ઈંડિઆ એજન્સી ૪ વડોદરા ૫ મૈસુર આ વાયસરાયના, તાબામાં દેશી રાજયોછે.

બેંગાલ સરકારના હાથ નીચેનાં દેશી રાજયો

સીકમ, ૨ કુચબિહાર, ૩ હિલટિપરા, અને ૪ છોટા નાગપુર.

પંજાબ સરકારના હાથ નીચેનાં દેશી રાજયો

૧ કાશમીર, ૨ ભાવલપુર, ૩ સિખ સ્ટેટસ અને ૪ હિલસ્ટેટસ.

નાર્થ વેસ્ટર્ન પ્રાવીન્સીઝ અને આઉધના સરકારના હાથ નીચેનાં દેશી રાજયો

૧ રામપુર ને ૨ ગરવાલ.

મુંબઇ સરકારના હાથ નીચેનાં દેશીરાજયો.

૧ કચ્છ, ૨ ગુજરાત ૩ ખેરપુર ૪ કોલાપુર ૫ સાંવતવાડી

મદ્રાસ સરકારના હાથ નીચેનાં દેશીરાજયો.

૧ ત્રાવણકોર ૨ કોચીન.

Independent States—સ્વતંત્ર રાજયો.

ભુતાન અને નેપાલ.

Foreign Possessions—પરદેશી રાજયો.

૧ પોંડચરી, ૨ કારીકલ, ૩ માહી, ૪ યાનામ, અને ૫ ચંદ્રનગર. ફ્રેંચોના હાથમાંછે.

૧ ગોઆ, ૨ દીવ, ૩ દમણ, પોર્ટુગીઝના હાથમાં છે.

ચિન્શુરા, ડચ લોકોના હાથમાં છે.

Government—સરકાર.

હિંદુસ્તાનનો રાજય કારભાર ચલાવવા સારૂ ઈંગ્લાંડમાં એક સેક્રેટરી આફ સ્ટેટ ફૉર ઈંડિઆ અને તેની કાંઉસિલ (સભા) નિમેલા છે. હિંદુસ્તાનમાં સૌથી મોટો અમલદાર (સતાવાળો) ગવર્નર જેનરલ–વાઈસરોય છે તેને લેજીસલેટિવ કાંઉસિલ (ધારા સભા.) છે. જે આખા હિંદુસ્તાન સારૂ ધારા અને કાયદા બાંધેછે. દરેક ખાતા સારૂ એકેક ગર્વનર નિમેલા છે. તેને પણ

પોતાની એક લેજીસ્લેટીવ કાંઊસિલ (ધારાસભા છે જે પોતાના ખાતા સારૂ કાયદા અને કાનુનો બનાવે છે. ન્યાય સારૂ જજ અને માજીસ્ટ્રેટો દરેક જગ્યાએ નીમેલાછે.

Revenue વસુલાત.

હિંદુસ્તાનની વાર્ષિક વસુલાત ૮૦ કરોડ રૂપિઆની છે. વસુલાત કરવા સારૂ કલેક્ટરો અને બીજા અમલદારો મુકરર કરેલા છે.

Lower Provinces of Bengal.

લોઅર પ્રોવિન્સીઝ ઓફ્ બેંગાલ.

આના મુખ્ય ચાર ભાગ કરેલા છે ૧ બેંગાલ, ૨ ઓરીસા, ૩ બેહાર ને ૪ છોટાનાગપુર

પેદાશ. ચોખા, ગળી, અફીણુ, ખાંડ તમાકુ અને રેશમ.

મુખ્યશાહેરો—

કલકત્તા, હિંદુસ્તાનની રાજધાની હુગલી નદીપર છે- આ વેપારનું મથક છે. અહીં ફોર્ટવિલ્યમ નામે કિલ્લો છે.

પ્લાસી, કલકત્તાની નજદીક છે. ઈ.સ. ૧૭૫૭ ની લડાઈ સારૂ પ્રખ્યાત છે.

મુર્શિદાબાદ અગાઉ બેંગાલના નવાબની રાજધાની હતું.

કાસિમબજાર રેશમના કારખાના સારૂ આગળ પ્રખ્યાત હતું.

દારજીલીંગ ઠંડી હવા સારૂ પ્રખ્યાત છે. અહીં લેફટેનન્ટ ગવેનર ઉનાળામાં રહેછે.

ઢાકા મલમલના કારખાના સારૂ પ્રખ્યાત છે

ચીટાગાંગ ઈમારતી લાકડા સારૂ પ્રખ્યાત છે.

હુગળી એજ નામે નદીપર, છે. અહીંઆં અંગ્રેજોએ પોતાની પહેલી બેઠક કરી હતી.

ચીનસુરા ડચ લોકોના હાથ નીચે છે

ચંદ્રનગર ફ્રેંચ લોકોના હાથ નીચે છે.

શ્રી રામપુર અંગ્રેજોને ડેન્સ લોકો પાસેથી મલ્યું હતું

Orissa ઓરીસા

કટક મહા નદીપર છે.

પુરી એમાં જગન્નાથનું મંદીર છે. આ તીર્થની જગ્યા છે.

Behar બેહાર.

પટના અસલ રાજધાની.

ગયા જાત્રાનું સ્થળ છે (હિંદુઓનું)

બકસાર અહીંઆં ઈ.સ. ૧૭૬૪માં લડાઇ થઈ હતી.

N. W. Provnices & Oudh.

નાર્થ ઉવેસ્ટર્ન પ્રોવીનસીઝ એન્ડ આઉધ.

પેદાશ–ઘઉં, અફીણ, તેલીયાં બીયાં, ખાંડ, કપાસ, ગળી અને **ચાહ.**

સુખ્ય **શહેર–**

અલ્હાબાદ રજધાની છે આ ગામ ગંગા **અને** જમનાના **સંગમ** પર છે એને હિંદુઓ પ્રયાગ કહેછે. તે **જાત્રાનું સ્થળ છે.**

કાનપુર–ગંગા નદીપર **લશ્કરી છાવણી છે. તે** બળવા સારૂ પ્રખ્યાત **છે. ૧૮૫૭**

બનારસ–એને કાશી પણ **કહેછે આ તીર્થની જગ્યા** છે ને **હુનરનું ઠેકાણું છે.**

આગ્રા–જમના નદીપર **તાજ** મહાલને સાર પ્રખ્યાત **છે.**

કનોજ–મોટું શહેર છે.

મથુરા–કૃષ્ણની જન્મભૂમી છે.

મીરત–અહીં લશ્કરી છાવણી છે. ઈ.સ. ૧૮૫૭માં ત્યાં બળવો ઉઠયો હતો.

હરિદ્વાર–ગંગા ઉપર તીર્થની જગ્યા છે.

રૂરકી–અહી મોટી ઈન્જીનીઅરિંગ કાલેજ છે.

Oudh આઉધ.

સુખ્ય **શહેરો**

અયોધ્યા કે આઉધ– શ્રીરામચંદ્રની જન્મભૂમી છે.

લખનૌ–ગાદીની જગ્યા ગોમતી **પરછે.**

The Punjab ધી પંજાબ.

Boundaries–**સીમા**

ઉત્તર (નૉર્થ)માં **કાશમીર.** પૂર્વ (ઈસ્ટ)માં **જમના. દક્ષિણ (સાઉથ)** માં **રાજપુતાના** પશ્ચિમ (ઉવેસ્ટ)માં **સુલેમાન** પર્વત (માંઉન્ટેન્સ).

પેદાશ–કુટકી કાળાબાગમાં; રેશમ, મીણ અને **મધ, મુલતાનમાં–ઘઊં** આખા **ઈલાકામાં.** આ **ઈલાકો** સુતરાઉ ને રેશમી લુગડાં અને શાલોનાં કારખાના સારૂ પ્રખ્યાત **છે.**

મુખ્ય **શહેરો–**

લાહોર રાવી નદીપર ગાદીની જગ્યા છે.

અમ્રીતસર–સિખ લોકોનું પવિત્ર શહેર છે. સુતરાઉ ને **રેશમી** લુગડાં અને શાલોના કારખાનાં સારૂ પ્રખ્યાત છે. અમ્રતસર અમ્રીત સરોવર એટલે અમૃતનું સરોવર **અહી ગુરૂ નાનકશાહનું** મંદીર (દરબાર)છે.

લુધીઆના—સતલજ નદી પર અહીં લુંગીઓનાં કારખાનાં છે.

અલીવાલ, સોબ્રાઉન, ફિરોઝશાહ, અને **મુધકી** અહીં ઈ. સ. ૧૮૪૫-૪૬ માં **અંગ્રેજો** અને **સિખ** લોકો વચ્ચે લડાઈઓ થઈ હતી.

અંબાલા સતલજ નદીપર, લશ્કરી મથક છે.

સીમલા ઠંડી હવા સારૂ પ્રખ્યાત છે અહીં વૉઇસરૉય ઉનાળામાં રહે છે.

પાણીપત આંહી ત્રણ લડાઈઓ થઇ હતી ઈ સ. ૧૫૨૬, ૧૫૫૬. ૧૭૬૧.

દીલ્લી જમના નદીપર, આ શેહેર પ્રાચીન કાળમાં હિંદુરાજ્યની ગાદીની જગ્યા હતું, ને પાછળથી મુગલોની ગાદીની જગ્યા હતું.

મુલતાન આ લશ્કરી મથકને કારખાના વાળું શહેર છે.

પેશાવર ને **રાવલપીંડી** લશ્કરી મથક છે.

Rajputana—રાજપુતાના.

રાજપુતાના સિંધની પૂર્વે (ઈસ્ટ) અને પંજાબની દક્ષિણ (સાઉથ) માં છે. તેનો વિસ્તાર મુંબઈ ઈલાકા કરતાં પણ વધારે છે.

People **માણસ**

આંહીનાં માણસ રજપુત કહેવાય છે. તેઓ શુરા છે. ને અફીણ વાપરે છે.

Towns **શેહેરો**

જોધપુર, ગાદીની જગ્યા છે **જયપુર, ઉદેપુર, ચીતોડ, બીકાનેર** ને **જેસલમીર** મોટાં શહેરો છે.

ભરતપુર આ શેહેર ઘેરા સારૂ પ્રખ્યાત છે, ઈ સ ૧૮૨૭.

Central India Agency—સેંન્ટ્રલ ઇંડિઆ એજન્સી.

મુખ્ય **રાજ્યો**

રેવા ને **બુંદેલ** ખંડ પૂર્વે (ઈસ્ટ) માં છે.

ગ્વાલીઅર અથવા **સિંધીયાનું** રાજ્ય ઉત્તર (નૉર્થ) માં છે.

ભોપાલ અને **ઇંદોર,** અથવા **હોલકરનું** રાજ્ય દક્ષિણ (સાઉથ) માં છે.

Towns—**શહેરો**

રેવા, રેવા સંસ્થાનની ગાદીની જગ્યા છે.

ગ્વાલીઆર, **સિંધીઆની** રાજધાની છે.

ઉજ્જેન **માલવાની** ગાદીની જગ્યાછે. આંહી રાજા વિક્રમ રાજ કરતો હતો.

ઇંદોર-હોલકરની **રાજધાની**.

ભોપાલ-ભોપાલની રાજધાની એક મુસલમાન બેગમના હાથ નીચેછે.

Centeral Provinces મધ્યપ્રાંતો.

Produce પેદાસ–ચોખા, અને મણી.

Towns શહેરો.

નાગપુર ગાદીની જગ્યા

જબલપુર અહીં તંબુ સારા બને છે.

Nizam's Dominions નીઝામનું રાજ્ય.

Towns શહેરો.

હૈદ્રાબાદ કૃષ્ણા નદીપર ગાદીની જગ્યા છે.

ગોવળકોંડા કૃષ્ણા નદીપર હીરા વાસ્તે પ્રખ્યાત છે.

ઔરંગાબાદ. ઔરંગઝેબનું બંધાવેલું તથા પ્રિય રહેઠાણ ગોદાવરી નદી પર છે.

દોલતાબાદ. અથવા દેવગીરી અહીં ડુંગરી કિલ્લો છે.

અસઇ અહીં લાડ વેલસલીએ મરાઠાઓને ઇ.સ. ૧૮૦૩માં હરાવ્યા હતા

Berar બેરાર.

Production પેદાશ–કપાસ.

Towns શહેરો

અમરાવતી આ શહેર કપાસ સારૂ પ્રખ્યાત છે.

અકોલા અને **ઈલિચીપુર** બીજાં મોટાં શહેર છે.

Bombay Presidency મુંબઈ ઇલાકો.

Boundaries સીમા–ઉત્તર (નાર્થમા) બલુચિસ્તાન ને રાજપુતાના. પૂર્વ (ઈસ્ટ)મા સેંટ્રલ પ્રાવીનસીઝ ને નીઝામનું રાજ્ય. દક્ષિણ (સાઉથ)માં મૈસુર. પશ્ચિમ (વેસ્ટ)માં અરેબીઅનસી ને બલુચિસ્તાન.

Divisions ભાગ

સિંધ, કચ્છ, કાઠિઆવાડ, ગુજરાત, ને માહારાષ્ટ.

Population વસ્તી

આશરે ૨૮ મિલીઅન્સ છે. જેમાંથી ... ઘણો ભાગ હિંદુઓ ને ... ભાગ મુસલમાન છે. અને બાકીના ...ન, ખ્રીસ્તી અને પારસીછે.

Languages બોલીઓ

મરાઠી, ગુજરાતી, સિંધી, અને દક્ષિણમા કનેડી.

Climate આબો હવા.

અહીં વરસાદ પુષ્કળ પડેછે. જેથ હવા શાંત છે. સિંધમાં વરસાદ થોડો પડેછે જેથી ત્યાં ગરમી વધારે છે.

Production પેદાશ.

અનાજ, કપાસ, નાળીએર સાગનાં લાકડા વગેરે.

Towns શહેરો.

બામ્બે (મુંબઈ) હિંદુસ્તાનમાં સૌથી મોટું શહેર ને એશિઆખંડમાં સૌથી મોટું વેપારનું બંદર છે આ શહેર ઇ.સ. ૧૬૬૧માં અંગ્રેજી બાદશાહ ચાર્લસ બીજાને પોર્ચુગાળના બાદશાહ પાસેથી કન્યાદાનમાં મલ્યું હતું. આ શહેરમાં ઈ.સ. ૧૮૯૬માં પલેગની બીમારીની શરૂઆત થઈ હતી.

સુરત—આ શહેર તાપી નદીપર છે. અહીં અંગ્રેજોએ ઈ.સ. ૧૬૧૨માં કોઠી નાંખી હતી.

ભરૂચ નર્મદા નદીપર કપાસના વેપાર સારૂ પ્રખ્યાત છે.

અહમદાવાદ—સાબરમતી પર અહીં સારો કીનખાબ થાયછે.

નાશિક ગોદાવરી પર તીર્થની જગ્યા છે.

અહમદનગર માગ ન, મુસલમાની બાદશાહતની ગાદીની જગ્યા છે.

પુના પેશવાની ગાદીની જગ્યા. અહીં લશ્કરી છાવણી છે.

સતારા મરેઠાની ગાદીની જગ્યા.

મહાબ્લેશ્વર—ઠંડા હવાને લીધે પ્રખ્યાત છે. ઉનાળામાં ગવર્નર અહીં રહેછે.

બેલગામ લશ્કરી છાવણી છે.

ધારવાર કપાસના વેપાર સારૂ પ્રખ્યાત છે.

શોલાપુર. બીજાપુર ને રત્નાગીરી બીજાં મોટાં શહેરો છે.

કરાચી, સિંધની ગાદીની જગ્યા, વેપાર સારૂ પ્રખ્યાત છે.

અહીં ઇ. સ. ૧૮૯૬ ૯૭ માં પ્લેગ થઈ હતી.

ઠટા સિંધનીઅસલ રાજધાની છે.

હૈદ્રાબાદ સિંધના મીરોની રાજધાની.

ઉમરકોટ, શિકારપુર, સખર, કોહરી લારકાણા, બીજા સિંધમાં મુખ્ય શહેર છે.

Madras Presidency મદ્રાસ પ્રેસીડેન્સી

Production પેદાશ

લોઢું ઘણું થાયછે. કોઈ કોઈ ભાગોમાંથી સોનું અને હીરા મળી આવેછે. ચોખા, તમાકુ, કપાસ, નાળીએર, કોફી, ઈમારતી, લાકડું, એલચી, ને તેજાના.

Towns શાહેરો

મદ્રાસ, ગાદીની જગ્યા પૂર્વમાં છે. અહીં સેન્ટ જ્યોર્જનો કિલ્લો છે.

મસલીપટમ, કૃષ્ણા ઉપર

ટાંજોર, કાવેરી પર.

રામેશ્વર, તીર્થની જગ્યા છે.

આરકાટ, કરનાટકના નવાબોની રાજધાની.

વેલોર, ૧૮૦૬ના બળવા સારૂ પ્રખ્યાત છે.

ટ્રીચનાપુલી, કાવેરીપર લશકરી મથક છે. અહીંના ચીરૂટ સારા થાયછે.

ઉટાકંમંડ, ઠંડી હવા ખાવાની જગ્યાછે.

કેલીકટ, ને કોચીન, મલબાર કિનારાપર મુખ્ય બંદરો છે.

મેંગલોર, આ દેશના ટાઇલ્સ (નળીયાં) વખણાયછે.

Mysore મ્હેસુર

Towns શાહેરો.

મ્હૈસુર-અહીં મહારાજા રહેછે.

સિરીંગાપટ (શ્રીરંગપટણ) હૈદરઅલીના વખતમાં ગાદીની જગ્યા હતી, આ શહેરના ઘેરામાં ટીપુસુલતાન માર્યો ગયો હતો.

Chief Ports મુખ્ય બંદરો.

• કરાચી, પોરબંદર, બ્રોચ, સુરત, બામ્બે (મુંબઇ,) રતનાગીરી, પેંજીમ (ગોઆ,) મેંગલોર, કેલીકટ, કોચીન, પોંડેચરી, મદ્રાસ, મસલીપટમ, પુરી ને કલકતા.

Foreign Trade બીજા દેશો સાથે વેપાર.

હિંદુસ્તાનનો વેપાર ઘણું કરીને, બ્રીટન, ચાઇના, ફ્રાન્સ, યુનાઇટેડ સ્ટેટસ અને સ્ટ્રેટ સેટલમેંન્ટસ સાથેછે.

Britain-બ્રિટન.

અફીણ, સિવાય હિંદુસ્તાનનો બીજો બધો વેપાર બ્રીટન સાથે ચાલેછે.

China-ચાઇના.

અફીણ, સુતરાઉ લુગડાં, અને કપાસ, ચીનમાં જાયછે. કાચું રેશમ અને ખાંડ, ચીનથી અહીં આવેછે.

France ફ્રાન્સ

કપાસ, ગળી, કૌફી, અને કાચું રેશમ, જાયછે. લુગડાં અને દારૂ (મદીરા) ફ્રાન્સથી આવેછે.

Strait Settlements-સ્ટ્રેટ સેટલમેંટસ.

અફીણ, ચોખા અને સુતરાઉ કાપડ, જાયછે. મસાલા, કાચું રેશમ અને કલાઇ, ત્યાંથી અહીં આવેછે.

United States યુનાઇટેડ સ્ટેટસ.

ગળી, અને ચામડું, ત્યાં મોકલવામાં આવેછે. કેરોસીન ઓઇલ (તેલ) ત્યાંથી અહીં આવેછે.

Mauritius-મૉરીશયસ.

અનાજ, ત્યાં મોકલવામાં આવેછે, અને ખાંડ, ત્યાંથી અહીં આવેછે.

Persian Gulf-પરશીઅન ગલ્ફ.

સુતરાઉ કાપડ, ચોખા, ગળી અને કાફી, જાયછે. ઉન, ઘોડા, મેવો, મોતી, કપાસ અને કાચું રેશમ, ત્યાંથી આપણા દેશમાં આવેછે.

Ceylon સીલોન. (લંકા)

સીલોન (લંકા) હિંદુસ્તાનની દક્ષિણમાં એક મોટો બેટ છે. આ બેટના માણસો બુદ્ધ ધર્મ પાળેછે.

Production-પેદાશ.

સીલોન જવાહેર સારૂ પ્રખ્યાત છે. હાથીદાંત, કૌફી, ચોખા, નાળીએર ચાહ, તજ, અને કરીઆણું, ત્યાંની મુખ્ય પેદાશ છે.

Towns શહેરો.

કોલમબો ગાદીની જગ્યા છે.

ટ્રિનકોમાલી અને કાંદી બીજાં બે મોટા શહેરો છે.

RIVERS & TOWNS OF ASIA.

એશિઆની નદીઓ અને તેનાપર આવેલા શહેરો.

RIVER	TOWNS

યેંગટિસકિએંગ – નેનકિંગ, નિંગેનકિંગ, વુચેંગ, અને યુનેન.

હોઆંગો – કેફ્રંગ અને લેન્ચો.

એમુર – સગેલીઅનઉલા, અને નરચીન્સ્ક.

ઇર્ટીશ – ટોબોલ્સ્ક, અને ઓમ્સ્ક.

ઓબી – બેરીઝો, અને ટોમસ્ક.

ટાઇગ્રિસ – બગદાદ–મોસલ, દાયડ અને બેકર.

યુફ્રેટીસ – બસરાહ, હિલાહ, આર્ફા અને અર્ઝરૂમ.

ગેંજીસ (ગંગા) – હરિદ્વાર, ફરખાબાદ, કાનપોર, અલ્લાહબાદ, (પ્રયાગ,) બીનારસ, પાટના, મુર્શીદાબાદ, હુગલી, કલકતા, દીલ્હી. મથુરા અને આગ્રા.

ઇંડસ (સિંધુ) – અટક, સખર, રોહરી, લારકાણાં, હૈદ્રબાદસિંધ, કોટરી અને ઠટા.

લેના – યાકુટિસ્ક.

યેનીસી – યેનીસિસ્ક ઉર્ગા, અને ઇર્કુટિસ્ક.

એશિઆમાં સૌથી મોટી નદી–યેંગટિસ્કીઅંગ

,, મોટું મીઠા પાણીનું સરોવર–બૈકાલ.

,, ,, ખારા પાણીનું સરોવર કેસપીઅનસી.

,, ,, પર્વત–હિમાલય.

,, ,, દેશ–સૈબીરીઆ.

,, ઘાડી વસ્તીવાળો દેશ–ચાઇના.

Chief Ports of Asia.

એશિઆનાં મુખ્ય બંદરો.

બલેકસીપર – ટ્રેબીઝાન્ડ, અને સીનોપ. મેડિટરેનિઅનસીપર – સ્મરના, ટ્રિપોલી. બેરૂટ, એકર, અને ગાઝા.	આ એશિઆટિક ટર્કીના બંદરોછે.
રેડસી પર – જીડા, અને મુખા. ગલ્ફ ઓફ એડન પર – એડન. અરેબિઅનસી ,, – મસ્કત	આં બંદરો અરેબિઆનાં છે.

પરશિઅનગલ્ફ — બંદર અબાસ અને બુશાહીર (બુશીર) આ પરશિઆનાં બંદર છે.

સિલોનનાં બંદર.

કોલમ્બો અને ટ્રીન્કોમાલી.

ફર્ધરઈંડિઆનાં બંદર.

ચિટાગાંગ, પેગુ, મલાકા, સિંગાપુર, બેન્કાક અને સેગન.

ચાઇનાનાં બંદર.

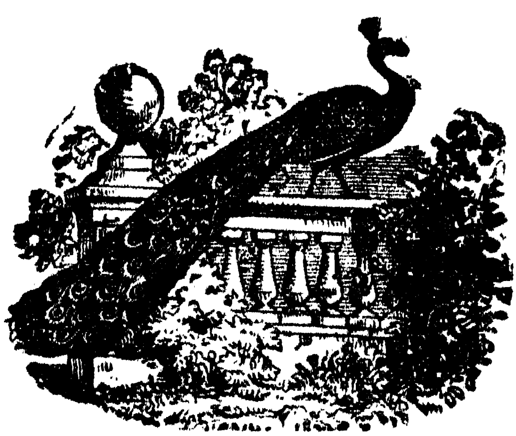
હાંગકાંગ, કેન્ટન, એમોય, ફુચો, નિંગપો અને શાંગાય.

જાપાનનાં બંદર.

નેધાસાકી,

શૈબિરિઆનાં બંદર.

પેટ્રોપાલોસ્કી.

EUROPE યુરોપ.

યુરોપ દુનિયામાં સૌથી હાલ સુધરેલો અને હુન્નરવાળો ખંડ ગણાય છે. તે પૂર્વ ગોળાર્ધની વાયવ્ય કોણ N. W. માં છે.

Boundaries–સીમા.

ઉત્તર (N.) માં આર્કટિકઓશન.

પૂર્વ (E) માં, યુરલ માંઉટન્સ, અને કેસપિઅનસી.

દક્ષિણ (S) માં, કાકેઅસ રેંજ, બ્લેકસી, અને મેડિટરેનીઅનસી.

પશ્ચિમ (W.) માં એટલાન્ટીક ઓશન.

Countries–દેશો.

In the North West. વાવ્ય કોણમાં.

Country દેશ.		Capital રાજધાની.	River &c. નદી વગેરે.
ગ્રેટબ્રિટન	ઇંગલંડ.	લંડન.	ટેમ્સ.
	સ્કાટલંડ	એડિનબરો.	ફર્થ ઓફ ફોર્થ.
	આયર્લંડ	ડબ્લીન.	લિફી.
સ્કેન્ડિનેવ્યા	નોર્વે	ક્રીશ્ચનિઆ.	ક્રિસ્ટાફિઓર્ડ
	સ્વીડન	સ્ટાકહોમ.	લેક માલાર.

In the North East ઇશાન કોણમાં.

રશિઆ.	સેંટપીટર્સબર્ગ.	નેવા.
પ્રશિઆ.	કોનિગઝબર્ગ.	વિસ્ચુલા.
ડેન્માર્ક.	કોપિનહેગિન.	ધી સાંઉડ.
હોલંડ અથવા નેધરલંન્ડસ.	એમ્સ્ટરડામ.	એમ્સટેલ
બેલજીઅમ	બ્રુસેલ્સ.	સેન.

In the Centre–મધ્યમાં.

ફ્રાન્સ.	પેરિસ.	સેન.
સ્વિટ્ઝર્લંડ.	બર્ન.	આર.
જર્મન સ્ટેટસ.	બર્લીન.	સ્પ્રી.
આસ્ટ્રીઆ.	વિઅના.	ડેન્યુબ.
પોર્ચુગલ.	લિઝબન.	ટેગસ.

સ્પેન.	મેડ્રિડ.	મેનઝેનારસ.
ઇટલી.	રોમ.	ટાઇબર.
ગ્રીસ.	અથેન્સ.	ગલ્ફ ઓફ એજીના.
ટર્કી.	કાન્સટેન્ટીનોપલ.	બાસ્પોરસ.

Seas & Gulfs સમુદ્ર અને અખાત.

થી વાઈટસી, (નાર્થ) ઓફ રશિઆ, આ આર્કટિક ઓશનની શાખા છે.

બાલ્ટિકસી, રશિઆ પ્રશિઆ અને સ્વીડનની વચ્ચેછે.

ગલ્ફ ઓફ બોથિન્યા, એની (નાર્થ) ઉતરની શાખા, અને ગલ્ફ ઓફ ફિન્લંડ તેની પૂર્વ (ઈસ્ટ)ની શાખા છે. આ સમુદ્ર છીછરો છે, અને તેમાં ઘણી નદીઓ પડેછે તેથી તેનું પાણી બીજા સમુદ્રોના પાણી કરતાં ઓછું ખારૂં છે.

ઈંગલીશ ચેનલ, ઈંગલંડ અને ફ્રાન્સની વચ્ચે છે.

નાર્થસી અથવા જર્મન ઓશન, ગ્રેટબ્રિટન અને યુરોપની વચ્ચે છે.

આયેરિશસી અને સેંટ જ્યારજીસ ચેનલ, ઈંગલન્ડ અને આર્યલન્ડની વચ્ચે છે.

બે ઓફ બિસ્કે. (W) ઉવેસ્ટ ઓફ ફ્રાન્સ. એના પાણીમાં ઘણો જોશછે.

મેડીટરેનિઅનસી, યુરોપ ને આફ્રિકાથી છુટો પાડેછે. એ સમુદ્ર દુનિઆના મધ્ય ભાગમાં છે જેથી એને આ નામ મેડીટરેનિઅનસી ભૂમધ્ય સમુદ્ર મળ્યું છે.

એની શાખાઓ—ગલ્ફ ઓફ લાયન્સ (S.) સાઉથ ઓફ ફ્રાન્સ.

ગલ્ફ ઓફ જેનીવા (N. W.) નાર્થ ઉવેસ્ટ ઓફ ઈટલી.

ગલ્ફ ઓફ ટારેન્ટો (S. E.) સાઉથ ઈસ્ટ ઓફ ઈટલી.

એડ્રિઆટિકસી, ઈટલી અને ટર્કીની વચ્ચેછે.

આર્કીપિલેગો અથવા એજીઅન્સી, ગ્રીસ અને એશિઆટિકટર્કીની વચ્ચેછે.

સી ઓફ મારમોરા, યુરોપિઅન ટર્કી અને એશિઆટિકટર્કીની વચ્ચેછે.

બ્લેકસી (N.) નાર્થ ઓફ એશિઆમાઇનર.

સી ઓફ એઝાવ (S.) સાઉથ ઓફ રશિઆ

Islands બેટો.

In the Arctic Ocean આર્કટિકઓશનમાં.

નાવાઝેમ્બલા અને સ્પીટ્ઝબર્જન (N) નાર્થ આફ રશિઆ.

In the Atlantic Ocean એટલાન્ટીક ઓશનમાં.

બ્રિટિશ આઈલ્સ (N. W.) નાર્થ ઉવેસ્ટ આફ ફ્રાન્સ.

ફેરો, શેટલન્ડ, આર્કનીઝ, અને હેબ્રીડીઝ (N.) નાર્થ આફ સ્કાટલાંડ.

આઈસલન્ડ (W.) ઉવેસ્ટ આફ નાર્વે.

એઝોર્સ (W) ઉવેસ્ટ આફ પોર્ચુગાલ.

In the Baltic Sea બાલટિકસીમાં

ઝીલંડ, ફ્યુનાન, લાલાંડ, બાર્નહોમ, ઓલાંડ, ગાયલેન્ડ, ઈઝિલ, ડાગો અને આલેન્ડ.

In the Mediterranean Sea મેડિટરેનીઅનસીમાં.

કાર્સીકા, સાર્ડીનીઆ, સીસલી, બેલ્યરિક આઈલ્સ (માઈનાર્કા, મેજાર્કા અને ઐવીઝા,) માલ્ટા, આયોનિઅન અઈલન્ડસ, કેન્ડીઆ, (ક્રીટ) અને સાઈકલીડિઝ.

Straits સામુદ્રધુની

ધી સાઉંડ, બાલટિકસીનો માર્ગ છે અને કેટિગટને બાલટિકસી સાથે જોડે છે,

કેટિગટ, સ્કેગરરેકને બાલટિકસી સાથે જોડે છે.

સ્કેગરરેક, નાર્થસીને કેટિગટ સાથે જોડે છે.

ગ્રેટબેલ્ટ, ઝીલેંડ અને ફ્યુનાનની વચ્ચે છે.

લીટિલબેલ્ટ, ફ્યુનાન, અને ડેન્માર્કની વચ્ચે છે.

સ્ટ્રેટ આફ ડોવર, નાર્થસીને ઈંગલિશ ચેનલ સાથે જોડે છે.

સ્ટ્રેટ આફ જીબ્રાલ્ટર, મેડિટરેનિયનસીને એટલાન્ટીક ઓશન સાથે જોડે છે.

ડાર્ડિનેલ્સ અથવા હેલસપાંન્ટ, આર્કિપેલેગોને સી આફ મારમોરા સાથે જોડે છે

કાન્સ્ટેન્ટીનોપલ અથવા બાસ્પોરસ, સી આફ મારમોરાને બ્લેકસી સાથે જોડે છે

નાર્થ ચેનલ, N નાર્થ આફ આયરિશસી

સ્ટ્રેટ આફ બોનિફેશિયો, કારસીકા અને સારડિન્યાની વચ્ચે છે

સ્ટ્રેટ આફ મેસિના, ઇટલી અને સિસલીની વચ્ચે છે

સ્ટ્રેટ આફ ટારેન્ટો, એડ્રિઆટિકસીનો માર્ગ છે

સ્ટ્રેટ આફ યેનિકાલ, બ્લેકસીને સી આફ એઝાફ સાથે જોડે છે

Capes ભૂશિર.

નાર્થ કેપ, N નાર્થમાં છે.

નાર્ડકિન, યુરોપની ઉત્તરની અણી છે

રોકા, પોર્ચુગાલમાં છે. એ યુરોપની પશ્ચિમની અણી છે.
ટેરીફાપોઇંટ, સ્પેનમાં છે, આ યુરોપની દક્ષિણની અણી છે.
ટ્રેફીલગાર, (S) સાઉથ ઓફ સ્પેન.
મેટાપાન, (S.) સાઉથ ઓફ ગ્રીસ.
ધી નેઝ, (S) સાઉથ ઓફ નાર્વે.
ધી સ્કા, (N.) નાર્થ આફ ડેન્માર્ક.
ધી રૉથ (N.) નાર્થ ઓફ સ્કાટલાંડ.
કેપ ક્લીઅર, (S. W.) સાઉથ ઉવેસ્ટ આફ આયરલન્ડ.
લિઝર્ડ પાઇંટ અને લેન્ડસએંડ, (S. W.) સાઉથ ઉવેસ્ટ આફ ઇંગ્લાંડ.
લાહાગ નાર્થ ઉવેસ્ટ આફ ફ્રાન્સ.
ફિનિસ્ટર, (N. W) નાર્થ ઉવેસ્ટ આફ સ્પેન.
સેંટવિનસેન્ટ, (S. W.) સાઉથ ઉવેસ્ટ આફ પોર્ચુગાલ.
લ્યુકા, અને સ્પાર્ટીવેન્ટો, (S) સાઉથ આફ ઇટલી.

Peninsulas દ્વીપકલ્પ.

સ્કેન્ડીનેવિઆ (નાર્વે અને સ્વિડન) (N. W.) નાર્થ ઉવેસ્ટ આફ યુરોપ.
જટલંડ (N.) નાર્થ આફ ડેન્માર્ક.
સ્પેન, પોર્ચુગલ, ઇટલી, અને ગ્રીસ, ધી ઈન સાઉથ (S). આફ યુરોપ
ક્રાઇમ્યા (S.) સાઉથ આફ રશિઆ.
મોરિઆ, ઇન ગ્રીસ

Isthmuses સંયોગીભૂમી.

ઇસ્મસ આફ કોરિન્થ, મોરિઆને ગ્રીસ સાથે જોડે છે.
ઇસ્મસ આફ પેરિકોપ ક્રાઇમ્યાને રશિઆ સાથે જોડે છે.

Mountains પર્વતો.

યુરલ માઉન્ટન્સ, ઈન ધી (N. E.) નાર્થ ઈસ્ટ આફ યુરોપ.
ધી કાકેઝસ, (S.) સાઉથ આફ યુરોપ. માઉંટ એલબઝ એની ટોંચ છે.
જે આખા યુરોપમાં સૌથી ઉંચી જણાય છે.
ધી આલ્પસ, સ્વિટઝરલેન્ડમાં છે. માંઉટ બ્લેંક, તેની ટોંચ છે.
ધી એપીનાઇન્સ, ઈટલીમાં છે.
ધી કારપેથીઅન્સ, આસ્ટ્રિઆમાં છે.
બાલકનરેંજ, ટર્કીમાં છે.

ધી પિરિનિઝ,ફ્રાન્સ ને સ્પેનથી છુટો પાડે છે.

ધી સ્કેન્ડીનેવિઅન માંઉટન્સ, નાર્વેના કીનારાપર છે.

ધી ગ્રામ્પીઅન્સ સ્કાટલાંડમાં છે. બેનનેવિઝ તેની ટોચ છે.

Volcanoes–જવાળામુખી.

વેસુવ્યસ, નેપલ્સની નજદીક છે.

એટના, સિસલીમાં છે. આ યુરોપમાં સૌથી મોટો બળતો પર્વત (જવાળા-મુખી) છે.

હેકલા, આઈસ્લેંડમાં છે.

સ્ટ્રામ્બોલી, સિસલીની ઉત્તર (N.)માં લિપેરી બેટોમાં છે.

Plains & Table-lands મેદાન અને ઉચ્ચ પ્રદેશ.

નાર્થ ઈસ્ટર્ન પ્લેન, બ્લેકસીથી આર્કટિકઓશન પરીયંત, અને યુરલ પર્વતથી નાર્થ સી પરીયંત.

પ્લેન ઓફ ધી ડેન્યુબ.

પ્લેન ઓફ લમ્બાર્ડી (N) નાર્થ ઓફ ઇટાલી: એને યુરોપનું ગાર્ડન (બગીચો) કહેછે.

સ્પેન, સ્વિટઝર્લંડ, અને જરમનીની મુખ્ય ઉચ્ચ પ્રદેશો છે. સ્પેનનો પ્રદેશ યુરોપમાં સૌથી ઉચો પ્રદેશ જણાયછે.

Rivers–નદીઓ.

In the North West–વાયવ્ય કોણમાં.

પેચોરા, આર્કટિક ઓશનમાં પડેછે.

નારધર્ન ડ્વાઈના, વાઇટસીમાં પડેછે.

સધર્ન ડ્વાઈના, ગલ્ફ ઓફ રાઈગામાં પડેછે.

વિસ્ચુલા, અને ઓડર, બાલ્ટીકસીમાં પડેછે.

એલ્બ, વિઝર, રાઇન, મ્યુઝ, અને ટેમ્સ, નાર્થસીમાં પડેછે.

સેન, લુઆર, ગારોન, ડુરો, ટેગસ, ગુઆડિઆના અને ગુઆડલ ક્વીવર એટલાન્ટીકઓશનમાં પડેછે.

In the South East–નૈઋત્ય કોણમાં.

એબ્રો, અને રોન, મેડિટરેનિઅનસીમાં પડેછે.

પો, અડ્રિઆટિકસીમાં પડેછે.

ડેન્યુબ, નીસ્ટર અને નીપર, બ્લેકસીમાં પડેછે.

ડાન, સી ઓફ એઝોફમાં પડેછે.

વોલ્ગા અને યુરલ, કેસ્પીઅનસીમાં પડેછે. વોલ્ગા યુરોપમાં સૌથી મોટી નદી છે. અને ડેન્યુબ તેથી ઉતરતી છે.

Lakes સરોવર.

લેડોગા, અને ઓનિગા રશિઆમાં છે.
વેનર, વેટર, અને માલાર સ્વિડનમાં છે.
જેનિવા, કાન્સ્ટન્સ, ઝયુરિક, અને લ્યુસર્ન સ્વિટઝર્લંડમાં છે.
ગાર્ડા, કોમો, અને મેજોરી ઇટાલીમાં છે.
બેલેટન અથવા પ્લેટનસી, આસ્ટ્રીઆમાં છે.
લેડોગા, યુરોપમાં સૌથી મોટું સરોવર છે. તેથી ઉતરતું ઓનીગા છે.

Climate આબો હવા.

યુરોપ ઘણું કરીને આબો સમશીતોષ્ણ કટીબંધમાં છે. તેનો માલ ઉત્તર નો થોડોક ભાગ શીત કટીબંધમાં છે. તેથી ઉત્તરના ભાગોમાં ઠંડી અને દક્ષિણ ના ભાગોમાં ગરમી પડેછે. વરસાદ અનિયમિત છે.

Minerals ખનીજ પદાર્થ.

સોનું, યુરલ માઉન્ટેન્સ અને આસ્ટ્રીઆમાં મળી આવેછે.
પારો, સ્પેન અને આસ્ટ્રીઆમાં મળી આવેછે.
લોઢું, બ્રિટનમાં પુષ્કળ મળેછે. ઉતમ જાતનું લોઢું સ્વિડનમાં જડેછે.

બ્રિટેન, ખનીજ પદાર્થ સારૂ પ્રખ્યાત છે. આખા યુરોપમાં જેટલું લોઢું ખપેછે તેનું અર્ધો ભાગ, અને જેટલા કોયલા વપરાવછે તેનું $\frac{3}{4}$ ભાગ બ્રિટન પુરૂં પાડેછે

Production પેદાશ.

ઘઉં, ચોખા, મકાઈ, શેરડી, તમાકુ, અને અંગુર, દક્ષિણમાં થાયછે પટાટા પુષ્કળ થાયછે.

સક્રજન, નારંગી, જાયફળ, ચેરીઝ, ગુસબેરી અને સ્ટ્રાબેરી, મુખ્ય ફળ ત્યાં થાયછે.

Animals–જનાવર.

ઘોડા, બળદ, ભેંસ બકરાં, કુકર, અને કુતરાં, મુખ્ય પાળવાનાં જનાવર છે.
નાર અને રીંછ, મુખ્ય શીકારનાં જનાવર છે.
સ્પેનમાં મોટાં અને સુંદર પાયેરા થાયછે.
સિંહ અને વાઘ યુરોપમાં થતાં નથી.

પક્ષી સુંદર નથી, પણ કોઈ કોઇના અવાજ મધુર હોયછે.
રેશમના કીડા દક્ષિણમાં ઉછેરાયછે.

People વસ્તી

યુરોપમાં આશરે ૩૬ કરોડની વસ્તી છે. આ ખંડની વસ્તી બીજા ખંડો કરતાં વધારે ઘાડી છે. ત્યાંના રહેવાશીઓ ઘણું કરીને કાકેઝિઅન જાતનાં છે. અને થોડાક મંગોલ્યન જાતના છે.

Languages ભાષાઓ

રશિઅન, ફ્રેંચ, જર્મન, ઇંગલિશ, અને ઇટલિયન, મુખ્ય ભાષાઓ બોલાય છે.

Industry ઉદ્યોગ.

યુરોપના લોક બીજા ખંડોના લોકો કરતાં ખેતી, કારીગરી, અને વેપારમાં આગળ પડતા છે.

Government—સરકાર.

બ્રિટન, હાલેંડ, અને બેલજીઅમમાં લિમિટેડ માનર્કી છે.

રશિઆ અને ટર્કીમાં એબ્સુલુટ માનર્કી છે.

ફ્રાન્સ અને સ્વિટઝરલાંડમાં રિપબ્લીક છે.

બ્રિટન, જર્મન એમ્પાયર, રશિઆ, ફ્રાન્સ, અને આસ્ટ્રીઆ સતાવાળા રાજ્યો છે. ઇટલી અને સ્પેન તેથી ઉતરતાં છે.

Religions ધર્મ.

યુરોપનો મુખ્ય ધર્મ ખ્રિસ્તી છે. પણ ટર્કી અને રશિઆમાં થોડા મુસલમાન છે.

ખ્રિસ્તી ધર્મ ત્રણ પ્રકારનો છે. ૧ પ્રાટેસટંન્ટિઝમ (N) ઉતરમાં ચાલે છે. ૨ કેથોલિસિઝમ (S.) દક્ષિણમાં ચાલે છે. ૩ ગ્રીકચર્ચ (E.) પૂર્વમાં ચાલે છે.

N. B—ફક્ત ટર્કીમાં મુસલમાની ધર્મ ચાલે છે.

RIVERS & TOWNS નદીઓ અને શેહેરો

વોલ્ગા – એસ્ટ્રાખાન, નિજનીનોવગોરોડ, અને કાસ્ટ્રોમાં.

નીપર – કરસન અને કીવ.

ડાન – ટેગનરોગ.

ટેમ્સ – લંડન, ઓકસફર્ડ, વિન્ડઝર, અને ઈટન.

ટેગસ – લિસબન, ટોલિડો અને મેડ્રિડ.

ડુરો – ઓપોર્ટો, ઝેમોરા, અને વેલેડોલિટ.

ગ્વાડિઆના – બેડાજાઝ.

લુઆર – નેન્ટિસ, આર્લીઅન્સ.

ગારોન – બોર્ડો અને ટુલુસ.

ગ્વાડિલ્કુઈવર – સેવિલ અને કાર્ડોવા.

રોન – એવિગ્નાન વેલેન્સ, અને જનીવા.

સેન – લીહેવર, રૂન, વરસેલ્સ અને પેરિસ,

રાઈન – એમ્સ્ટર્ડામ લેડિન અને કોલોન.

વિસ્યુલા – કાનિગઝબર્ગ, ડેન્ઝીગ, વાર્સા, અને ક્રેકો.

પો – ફેરારા, પેસન્ઝા, અને ટયુરિન.

ટાઇબર – રોમ.

યુરોપમાં સૌથી મોટું સરોવર લેડોગા, અને તેથી ઉતરતું આનીગા છે.

„ „ ઉંચો પર્વત એલબર્ઝ „ „ બ્લેંક છે.

„ „ મોટો બળતો પર્વત એટના છે.

„ „ „ ગ્રેટ બ્રિટન „ આઈરલંડ છે.

„ „ ઘણી વસ્તીવાળો દેશ બેલજીઅમ છે.

„ „ થોડી „ નાર્વે, સ્વિડન અને રશિઆ.

„ „ મોટો ઉચ્ચ પ્રદેશ સ્પેન છે.

„ „ નીચેનો દેશ હાલંન્ડ છે.

„ „ (ખનીજ પદાર્થ)માં ઘણી ઉત્પત વાળો દેશ ગ્રેટ-બ્રિટન છે.

„ „ સારી જાતનો દારૂ ફ્રાંસ અને આસ્ટ્રિઆમાં થાયછે.

„ „ મોટું શહેર લંન્ડન તેથી ઉતરતું પેરિસ છે.

Ports બંદર.

ઇંગલંડ – બેરિક, સંડરલંડ, હલ, યારમથ અને લિવરપુલ.

ઉવેલ્સ – સ્વેન્સી અને કાર્ડીફ.

સ્કાટલંડ – ઈન્વરનેસ, એબરડીન, ડંડી અને ગ્રીનોક.

આયરલંડ – બેલ્ફાસ્ટ, ડબલિન, વાટરફોર્ડ, કાર્ક અને લિમરિક.

નારવે – ટ્રૉન્જેમ, બરજીન, અને ક્રિસ્ચેન્યા.

રશીઆ – સેંટ પીટર્સબર્ગ અને રાઈગા.

પ્રશીયા – મેમિલ અને ડેન્ઝીગ.

ડેન્માર્ક – કાપિનહેગન અને એલસિનોર.

ફ્રાન્સ – ડન્કર્ક, કેલે, બોલોન, બ્રેસ્ટ, નેનટિઝ અને બોર્ડો.

સ્પેન – બિલબાઓ, સેન્ટેન્ડર, કુરના, વેલેન્શીઆ, કેડિઝ અને જીબ્રાલ્ટર.

પોર્ચુગાલ – ઓપોર્ટો અને લિઝબન.

ઇટલી – જેનીવા, લેગહાર્ન, નેપલ્સ, બ્રિન્ડિઝી અને વેનિસ.

આસ્ટ્રીયા – ટ્રીસ્ટ.

ગ્રીસ – કારિન્થ અને નાપલિઆ.

ટરકી – સેલોનિકી, કાન્સ્ટેન્ટીનોપલ અને વાર્ના.

British Possessions—**બ્રિટિશ સંસ્થાન.**

In Europe **યુરોપમાં.**

જીબ્રાલ્ટર અને માલ્ટા.

IN ASIA **એશિઆમાં.**

બ્રિટિશ ઇન્ડિઆ, બરમા, સિલોન, એડન, સાઈપ્રસ, સ્ટ્રેટસેટલમેન્ટસ, લેબાન, અને હાંગ કાંગ.

IN AFRICA **આફ્રિકામાં.**

સિરાલ્યોન, ગિનીસેટલમેંટસ, સેંટહેલિના, અસનશન, કેપ-કાલોની, નેટાલ, મારિશિઅસ અને સોકોટ્રા.

IN NORTH AMERICA નાર્થ અમેરિકામાં.

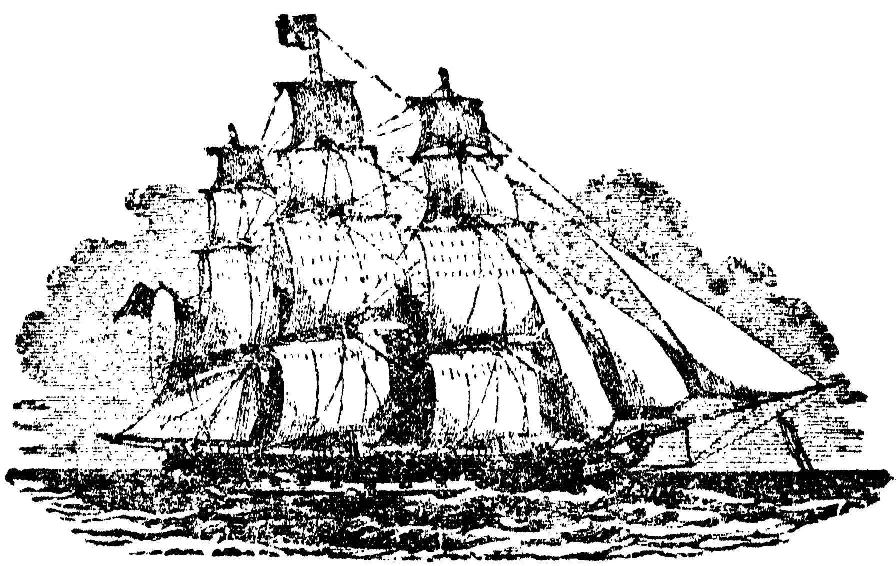
કેનેડા, હંડુરાસ, ને બ્રિટિશ વેસ્ટ ઈન્ડિઆ આયલંડસ.

IN SOUTH AMERICA દક્ષિણ અમેરિકામાં.

બ્રિટિશગિઆના અને ફ્રાકલંડ આઈલ્સ.

IN OCEANIA ઓશિનિઆમાં.

આસ્ટ્રેલિઆ, ટેસ્માન્યા, ન્યુઝીલાંડ, ફિજી, નાર્થ બોર્નીઓ અને ન્યુ ગિની.

Extract of Europe—યુરોપનો સારાંશ.

Country દેશ.	Capital રાજધાની	Form of Government સરકાર	Title of the Ruler રાજાની અટક	Religion ધર્મ	People લોકો	Language ભાષા	Climate આબોહુવા	Imports આમદાની	Exports રવાનગી	Principal Rivers મુખ્ય નદીઓ	Chief Towns મુખ્ય શેહેરો
ઇંગલંડ	લંડન	લિમીટેડમાનર્કી	કિંગ અથવા ક્વીન	પ્રોટેસ્ટંટિઝમ	ઇંગલીશ	ઇંગલીશ	ભેજવાળી પણ સમશીતોષ્ણ અને આનંદકારી	અનાજ, કપાસ, પશમ, ખાંડ, ટિમ્બર, કાફી, અને સણ.	સુતરાઉ અને ગરમ લુગડાં, ધાતુ, સંચા, છરીકાંટા, સણનાં લુગડાં અને બુટ, શુઝ અને કોયલા.	ટાઇન, ટ્રેન્ટ, ટેમ્સ, સેવન, અને મર્સી	લિવરપુલ, બ્રિસ્ટલ, હલ, મેન્ચેસ્ટર, ઓક્સફર્ડ, કેમ્બ્રિજ, વિન્ડઝર, ડોવર, અને શેફીલ્ડ.
સ્કૉટલંડ	એડિનબરો	,,	,,	,,	સ્કોટસ	સ્કોચ	ઇંગ્લંડથી વધારે ઠંડ અને ભેજવાળી	,,	,,	ટ્વીડ, ફોર્થ ટે, સ્પે, નેસ, અને ક્લાઇડ.	લીથ, ગ્લાસ્ગો, સ્ટર્લીંગ, ગ્રીનોક, અને એબરડીન.
આયર્લંડ	ડબ્લીન	,,	,,	રોમન કેથોલિક	આયરિશ	આયરિશ	સમશીતોષ્ણ અને ભેજવાળી	,,	માખણ, સણ, વગેરે	શેનન, બોઇન, અને લિફી.	બેલ્ફાસ્ટ, કાર્ક, લિમરિક, અને લંડનડરી.
પોર્ચુગલ	લિઝબન	,,	,,	,,	પોર્ચુગીઝ	પોર્ચુગીઝ	ઠંડી અને આનંદકારી	કાપડ અને કોયલા	પોર્ટવાઇન, (દ્રાખનો દારૂ) મેવો અને બુચ, (કાર્ક)	ડુરો અને ટેગસ.	ઓપોર્ટો, (પોર્ટવાઇન) કોઇમ્બ્રા.
સ્પેન	મેડ્રિડ	,,	,,	,,	સ્પૅનિશ	સ્પેનિશ	ખુષ્ક અને ગરમ	કપાસ, ખાંડ, ટિમ્બર, કોયલા અને દારૂ.	સીસું, લોઢું મેવો અને બુચ (કાર્ક.)	ડુરો, ટેગસ, ગુવાડિઆના ગુવાડલ્કુઇવિર, અને એબ્રો.	કેડિઝ, કાર્ડોવા, ટોલીડો, જીબ્રાલ્ટર, અને વેલિડોલિડ.
ફ્રાન્સ	પૅરિસ	રિપબ્લીક	પ્રેસીડેન્ટ	,,	ફ્રેન્ચ	ફ્રેન્ચ	સમશીતોષ્ણ અને આનંદકારી.	અનાજ, પશમ, કાચું રેશમ, કપાસ, ટિમ્બર અને કોયલા	રેશમી તથા ઉનનું કાપડ, દ્રાખનો દારૂ, બ્રાંડી, કાચ, ઇત્યાદિ.	સેન, લુઓર, ગારોન, અને રોન.	ઓર્લીઆન્સ, રૂન, ટુલાન, માર્સેલ્સ, નેન્ટીઝ, બોર્ડો, ઓર્લીઅન્સ, કેલે, અને લીહેવર.
બેલજીઅમ	બ્રસેલ્સ	લિમીટેડમાનર્કી	કિંગ	,,	ફ્લેમિંગઝ	,,	,,	સણ, ઉન અને ચામડું	સંચા, કોયલા અને યાર્ન (પાકી સણ.)	મ્યુઝ, અને સ્કેલ્ટ.	એન્ટવર્પ, ગેન્ટ, વાટરલુ અને લીએઝ.
નેધર્લેન્ડસ (હાલંડ)	એમ્સ્ટર્ડામ	,,	,,	પ્રોટેસ્ટંટિઝમ	ડચ	ડચ	ભેજવાળી અને ઠંડી	ઉનના અને સુતરાઉ લુગડાં, કાફી, અને મસાલા.	માંખણ, લોઢું, ખાંડ. ઢોર.	મ્યુઝ, રાઇન, અને સ્કેલ્ટ.	હાર્લેમ, લીડન, યુટ્રેક્ટ, અને રાટરડામ.
ડેન્માર્ક	કોપનહેગન	,,	,,	,,	ડેન્સ	ડેનિશ	સમશીતોષ્ણ અને આનંદ કારી.	કોયલા, લોઢું, સુતરાઉ લુગડાં અને ખાંડ.	અનાજ, માંખણ, ઉન અને ચામડું	....	એલસિનોર.
જર્મની	બર્લીન	,,	એમ્પરર	પ્રોટેસ્ટંટ અને રોમન કેથોલિક	જર્મન્સ	જરમન	ઉ. ગરમ શી. ઠંડો પણ આનંદકારી.	અનાજ, ઉન, રેશમ, કપાસ. કાફી અને ચામડું.	સુતરાઉ, રેશમીઅને ઊનનાં લુગડાં, ખાંડ, લોઢું અને અનાજ.	રાઇન, વીઝર, એલ્બ, ઓડર અને ડેન્યુબ.	મ્યુનિચ, ડ્રેસ્ડન, સ્ટુટગાર્ટ, લિપઝિક, હેમ્બર્ગ, બ્રેમેન.
પ્રશિઆ	કાનિગ્ઝબર્ગ	,,	કિંગ	,,	પ્રશિઅન્સ	,,	શી. અતી ઠંડો પણ સુખાકારી છે.	,,	,,	નીમેન, વિસ્ચુલા, ઓડર, એલ્બ, વીઝર અને રાઇન.	ડેન્ઝીગ, હેનોવર, અને કલોન.
આસ્ટ્રિઆ	વિએના	,,	એમ્પરર	રોમન કેથોલિક	આસ્ટ્રિઅન્સ	,,	શમશીતોષ્ણ	ખાંડ અને કપાસ.	ધાતુ અને રેશમી કાપડ.	ડેન્યુબ.	પ્રેગ, ટ્રીસ્ટ, ઇન્સબ્રુક, લેમ્બર્ગ, બુડા, અને પ્રેસબર્ગ.
સ્વિટઝર્લંડ	બર્ન	રિપબ્લીક	પ્રેસીડેન્ટ	પ્રોટેસ્ટંટિઝમ	સ્વિસ	જરમન અને ફ્રેન્ચ	,,	અનાજ, રેશમ, ખાંડ. કપાસ, કોયલા, ચાહ, કાફી અને તમાકુ.	ઘડિઆળ, ટિમ્બર, પનીર (શિખંડ.)	રાઇન, રોન અને આર.	જેનીવા, અને ઝ્યુરિક.
ઇટલી	રોમ	લિમીટેડમાનર્કી	કિંગ	રોમન કેથોલિક	ઇટૅલીઅન્સ	ઇટૅલીઅન	,,	સુતરાઉ અને ઉનના લુગડાં, કોયલા અને લોખંડનો સામાન.	રેશમ, દારૂ, પરવાળાં, મેવો અને ગંધક.	પો, એડિજ, આર્નો, અને ટાઇબર.	જીનોઆ, વેનિસ નેપલ્સ, ફ્લારેન્સ, બ્રિન્ડિઝી, અને મેસીના.
ગ્રીસ	અથેન્સ	,,	,,	ગ્રીક ચર્ચ	ગ્રીક્સ	ગ્રીક	,,	અનાજ અને સુતરાઉ લુગડાં.	અંગુર અને તેલ.	... ...	કારિન્થ, સ્પાર્ટા, અને નાપલિઆ.
ટર્કી	કાન્સ્ટેન્ટીનોપલ	ડેસ્પૉટિક	સુલતાન	મુસલમાની	ટર્કીશ	ટર્કીશ	,,	સુતરાઉ કાપડ અને ધાતુ.	અફીણ, રેશમ, મેવો, અને અનાજ.	ડેન્યુબ.	ગેલીપાલી, અને એડ્રિઆનોપલ.
રશિઆ	સેંટપીટર્સબર્ગ	એબ્સોલ્યુટ	ઝાર	ગ્રીક ચર્ચ	રશિઅન્સ	રશિઅન	ઉતરમાં ઠંડી અને દક્ષિણમાં ગરમી.	ધાતુ, કપાસ, કાપડ, કાફી અને ચાહ.	સણ, ઊન, ટિમ્બર, અને અનાજ.	યુરલ, વોલ્ગા, ડાન, નીપર, નીસ્ટર, વિસ્ચુલા, નીમેન, ડુવીના, અને નેવા.	માસ્કો, ઓડેસા, સિબેસ્ટોપલ, વાર્સા, અને એસ્ટ્રાખાન.
સ્વીડન	સ્ટાકહોમ	લિમીટેડમાનર્કી	કિંગ	પ્રોટેસ્ટંટિઝમ	સ્વીડન્સ	સ્વીડિશ	ઉ.માં ગરમી શી.માં. અતી ઠંડી પડે છે.	ધાતુ, કાપડ, અને કેયાલા.	લાકડું, માછલાં અને લોઢું.	....	ગોથનબર્ગ, અને કાર્લસ્ક્રુના.
નાર્વે	ક્રિશ્ચેનિઆ	,,	,,	,,	નાર્વીજીઅન્સ	નાર્વીજીઅન	ઉ. ગરમી શી. અતી ઠંડી.	ધાતુ. કોયલા અને કાપડ.	ટિમ્બર, માછલાં અને લોઢું.	... .	હેમરફેસ્ટ, અને ડ્રાન્જેમ.

AFRICA આફ્રિકા.

આ ખંડ અણુસુધરેલો અને અપ્રખ્યાત છે. એને ડાર્ક કાન્ટિનેન્ટ એટલે અંધાર કે અજ્ઞાની ખંડ કહે છે. આ ખંડ એશિયા સાથે ઈસ્મસ આફ સ્વેઝથી જોડાયલો છે એનો આકાર કાંઈક આંબા જેવો છે.

Boundaries–સીમાં.

ઉતર (N.) માં મેડિટરેનિઅનસી.
પૂર્વ (E) માં, રેડસી, અને ઈન્ડિઅન ઓશન.
પશ્ચિમ (W.)માં એટલાન્ટિક ઓશન.
દક્ષિણ (S) માં, એનટાર્કટિક ઓશન.

Countries-દેશો.

In the North ઉતરમાં.

Country	Capital	River &c.
દેશ.	રાજધાની.	નદી વગેરે.
ઇજીપ્ટ	કેરો	નાઈલ.
ન્યુબ્યા અને કાર્ડોફાન	ખાર્ટુમ	નાઈલ.
બાર્બેરીસ્ટેટ્સ (ટ્યુનિસ, ટ્રિપોલી, આલ્જીરિઆ અને મોરાકો)	ટ્યુનિસ	નાર્થ કોસ્ટ.

In the Centre–મધ્યમાં.

આબિસીન્યા	ગોંડર	લેકડેમ્બી.
સાહારા	અગેડિઝ	ઓઆસિઝ.
સુડાન (સાઉડન)	ટિમ્બકટુ	જાલિબા.

In the West પશ્ચિમમાં.

સેનિગેમ્બ્યા	બેથર્સ્ટ	ગેમ્બ્યા.
ગિની (અપરગિની અને લોઅરગિની)	આબેઓકી	અકિની.
કાંગોટેરિટરીઝ	બારમેન	ક્વાંકોપ.

In the South દક્ષિણમાં.

સાઉથ આફ્રિકા (કેપ કાલોની, નેટલ, આરેંજ-ફ્રીસ્ટેટસ અને ટ્રાન્સવાલ)	કેપ ટાઉન	ટેબલબે.

In the East પુર્વમાં.

ઇસ્ટ આફ્રિકા (મોઝેમ્બીક, ઝેન્ઝીબાર અને સોમાલા)	મોઝેમ્બીક	ઈસ્ટકોસ્ટ.
મેડાગાસ્કર	ટેનાનેરિવો	સેંટરમાં.

Gulfs & Bays અખાત અને ઉપસાગર.

ગલ્ફ આફ સિડરા (N.) નાર્થ ઓફ ટ્રિપોલી.
ગલ્ફ આફ કેબિઝ (E.) ઈસ્ટ ઓફ ટયુનિસ.
ગલ્ફ આફ ગિની (W.) વેસ્ટ કોસ્ટપર.
ટેબલબે અને એલગોઆબે (S.) સાઉથમાં છે.
ડિલાગોઆબે અને સોફાલાબે (S. W.) સાઉથ વેસ્ટમાં છે.
ગલ્ફ આફ એડન (E.) ઈસ્ટમાં છે.
મોઝેમ્બીકચેનલ, મેડાગાસ્કરને આફ્રિકાથી છુટો પાડે છે.

capes ભૂશિર.

કેપ બાન અને સ્પાર્ટેલ (N.) નાર્થમાં છે.
કેપ બ્લેંકા અને વર્ડ (W) વેસ્ટ કોસ્ટ પર છે.
લોપેઝ અને નીગ્રો (W) વેસ્ટ આફ લોઅરગિની.
કેપ પામાસ અને ફાર્મોસા, અપરગિનીમાં છે.
કેપ આફ ગુડહોપ અને કેપ અગુલ્યાસ, કેપ કોલોનીમાં છે.
કેપ ગાર્ડાફુઈ આફ્રિકાની પૂર્વ (E) ની અણી છે.

Islands બેટો.

In the Indian Ocean ઈંડીયન ઓશનમાં.

સોકોટ્રા, અંગ્રેજના હાથમાં છે.
મેડાગાસ્કર, અહીંઆ ખ્રીસ્તી ધર્મ ચાલે છે.

કોમોરો, મેડાગાસ્કરની નજદીક ફ્રેંચોના હાથમાં છે.

બોરબોન (E.) ઈસ્ટ ઓફ મૅડાગાસ્કર, ફ્રેંચોના હાથમાં છે.

ખાંડ, મુખ્ય પેદાશ છે.

મારીશીઅસ (E.) ઈસ્ટ આફ મેડાગાસ્કર, અંગ્રેજના હાથમાં છે.

ખાંડ, મુખ્ય પેદાશ છે.

સેશીલ અને **અમીરન્ટી**, મારીશીઅસની નજદીક, અંગ્રેજોના હાથમાં છે.

In the Atlantic Ocean એટલાન્ટીક ઓશનમાં.

સેંટહેલીના, અંગ્રેજોના હાથમાં છે. અહીંઆ નેપોલીઅન બોનાપાર્ટને નજર કેદ રાખવામાં આવ્યો હતો.

અસનશન, અંગ્રેજના હાથમાં છે.

ફરનેન્ડોપો, એક નાનો બેટ છે.

કેપ વર્ડ આયલંડસ, પોરટુગીઝના હાથમાં છે.

કેનેરી આયલંડસ, સ્પેનના હાથમાં છે.

મેડીરા આયલંડસ, પોરટુગીઝના હાથમાં છે.

Mountains પર્વતો.

એટલસરેંજ, (N.) ઉત્તરમાં છે. એનું શિખર **માંઉટમિલ્ટસિન**.

કાંગ માંઉટન્સ, અપરગિનીમાં છે.

લ્યુપેટા રેંજ (W.) વેસ્ટ આફ મોઝેમ્બીક.

અબીસીનિયન માંઉન્ટન્સ, અબિસીન્યામાં છે.

કિલમાંનિજારો, ઈકુએટરની નજદીક છે.

ડ્રેકિન્સબર્ગ, નેટાલમાં છે.

Rivers નદીઓ.

ધી નાઇલ, એફ્રિકામાં સૌથી લાંબી નદી છે, અને ઈજીપ્ટ, ન્યુબીયા અને અબિસીન્યામાંથી વહીને મેડિટરેન્યસીમાં પડે છે.

સેનિગાલ, **ગેમ્બ્યા**, **નાઇજર**, **કોંગો** અને **આરેંજ**, એટલાંટીકમાં પડે છે.

ઝેમ્બીઝી, ઇંડિઅન ઓશનમાં પડે છે.

Lakes સરોવર.

વિકટોર્યાનેન્ઝા, અને **આલબર્ટનેન્ઝા,** ઈકવેટરની નજદીક છે.
ટેંગેનિકા, બેંગવ્યોલો, ન્યાસા, શિર્વા અને **મોરો,** ઈકવેટરની સાઉથ (S.)માં છે.

લેક ચેડ, સુડાનમાં છે.
ડેમ્બી, એબિસીન્યામાં છે.

Climate આબો હવા.

આશરે આખો આફ્રીકા ઉષ્ણકટીબંધમાં છે, તેથી તેની હવા બીજા બધા ખંડો કરતાં વધારે ગરમ અને ખુશ્ક છે. રેડસીની આસપાસનો મુલક, નાર્થ અને સેન્ટ્રલ આફ્રીકામાં બહુ ઘણી ગરમી પડે છે. સહારામાં વરસાદ વરસતો નથી.

Minerals ખનીજ પદાર્થ.

સોનું, મધ્ય આફ્રીકાની મોટી નદીઓની રેતીમાંથી મળી આવે છે.
જવાહિર, સાઉથ આફ્રીકામાંથી મળી આવે છે.

Vegetables વનસ્પત્તિ.

આફ્રીકાની ઘણી જમીન ઉજડ છે.
ઘઉં અને **જવ** (N.) ઉત્તરમાં થાય છે
નારંગી, કપાસ અને **ખજુર** પણ ત્યાં થાયછે.
સેન્ટ્રલ આફ્રિકાની પશ્ચિમમાં, **ચોખા, કેળાં** અને **ખાંડ** થાય છે.
(E) પુર્વમાં **કાફી** થાય છે
(W.) ઉવેસ્ટ આફ્રિકામાં, **ગુંદર** થાય છે.

Animals–જનાવરો.

સિંહ, હાથી, ગેંડાં, દરિયાઈ ઘોડા અને **શાહામુર્ગ,** જંગલોમાં મળી આવે છે. અને પાળેલાં જનાવરો પણ આફ્રીકામાં મળી આવે છે.

People વસ્તી.

આફ્રીકામાં માણસોની ગણત્રી બરાબર કરેલી નથી. પણ આસરે વીશ

કરોડ (૨૦,૦૦૦૦૦૦૦) માણુસની વસ્તી છે. **જૂદી જૂદી** જાતના માણુસો ત્યાં રહે છે જેવાં કે:—

શીધી, ગીની અને સેન્ટ્રલ આફ્રીકામાં વસે છે.

આરબ લોકો (N) નાર્થમાં વસે છે.

હાટેનટાટસ અને **ઝુલુ લોકો** (S.) સાઉથમાં વશે છે.

Religions ધર્મ.

એબીસીનીઆમાં ખ્રસ્તી ધર્મ ચાલે છે.

નાર્થમાં મુસલમાની ધર્મ ચાલે છે.

શીધી લોક, મૂર્તિ પૂજન કરે છે, તેઓના ધર્મને ફેટિચિઝમ કહેછે.

Languages ભાષાઓ

નાર્થ આફ્રિકામાં, અરબી બોલી બોલવામાં આવે છે.

શીધી લોકો, ઘણીક જાતની ભાષાઓ બોલે છે, જે લખવામાં આવતી નથી. જેમ, **સ્વાલી** વિગેરે.

Government સરકાર.

આફ્રિકામાં ઘણું કરીને બધી એબસોલ્યુટ માનર્કી છે. ત્યાંની જાતો એક બીજા સાથે ઘણું કરીને લડે છે.

RIVERS & TOWNS નદીઓ અને શેહેરો.

નાઇલ – અલેગઝેન્ડ્રીઆ, કેરો, ગોંડર, એન્કોબાર, અને મસુવા.

નાઇજર – ટિમ્બકટુ, અને સોકોટો.

સેનિગળ – ફોર્ટસેંટલુઇ.

ઓરેંજ – બ્લોમ ફાન્ટેન, ફિલીપોલિસ.

ઝેમ્બીઝી – કિલીમાની, ટેન્ટ, અને શશેકી.

Ports બંદરો.

નાર્થ કોસ્ટ – પોર્ટસૈડ, રોઝેટી, અલેગઝેન્ડ્રીઆ, ટ્રિપોલી, ટ્યુનિસ અને આલ્જીઅર્સ.

વેસ્ટકોસ્ટ – મોગેડોર, બેથર્સ્ટ, ફ્રીટાઉન.

સાઉથકોસ્ટ – કેપ ટાઉન અને પોર્ટએલિઝેબેથ.

ઈસ્ટકોસ્ટ – પોર્ટનેટાલ, સોફાલા, મોઝામ્બીક, ઝેન્ઝિબાર.

રેડસી – મસુવા, સ્વાકિન, કોઝિઅર, સ્વેઝ.

———:o:———

આફ્રીકામાં સઉથી ઉંચો પર્વત, કીલીમાનજારો.
,, ,, લાંબી નદી, નાઈલ.
,, ,, મોહું સરોવર, આલબર્ટનૈન્ઝા.
,, ,, ,, બેટ, મેડાગાસ્કર.
,, ,, ,, શહેર, કેરો.
,, એકસો બારણાવાલું શહેર, થીબ્ઝ.
,, ટોપીવાલાઓને સારૂ ભય ભરેલો દેશ, વેસ્ટર્ન આફ્રિકા.

Extract of Africa—આફ્રિકાનો સારાંશ

Country દેશ.	Capital રાજધાની	Form of Government સરકાર	Title of the Ruler રાજાની અટક	Religion ધર્મ	People લોકો	Language ભાષા	Climate આબો હવા	Imports આમદાની	Exports રવાનગી	Principal Rivers મુખ્ય નદીઓ	Chief Towns મુખ્ય શેહેરો
ઇજીપ્ટ	કેરો	ડેસ્પાટિક	ખિદીવ	મુસલમાની	ઇજીપશિઅન્સ	અરેબિક	અતી ખુશ્ક.	સુતરાઉ કાપડ, કોયલા અને ધાતુ.	કપાસ, ઘઉં, ચણા અને ખાંડ.	નાઇલ.	અલેગઝેન્ડ્રીઆ, સ્વેઝ, પોર્ટ-સેદ.
ન્યુબિઆ	ખાર્ટુમ	... ...		,,	ન્યુબિઅન્સ	સ્વાહીલી	ગરમ અને ખુશ્ક.	સુતરાઉ કાપડ.	હાથી દાંત અને અંબર(અહીં ગુલામનો વેપાર ચાલે છે.)	,,	સેનાર અને સ્વાકિન.
એબિસિનિઆ	ગૉન્ડર	...		ખ્રિસ્તી	ગૅલાસ, અને સીદી.	,,	,,	,,	હાથી દાંત, કાફી, સોનું અને ગુલામો.	,,	મેગડાલા, એન્ડોબાર, મેસુઆ.
બાર્બરીસ્ટેટ્સ	ટ્યુનિસ	ડેસ્પાટિક.	... ...	મુસલમાની	મુઅર્સ	અરેબિક	,,	,,	અનાજ, તેલ. તમાકુ, ખારક અને કપાસ.	... ...	ટ્રિપોલી, ફેઝન, આલજી-અર્સ, મોરાકો.
સહારા	અગેડિઝ		... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...
સેનીગેમ્બિઆ	બેથર્સ્ટ	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	ગુંદર (ગુંદ.)	સેનીગલ અને ગેમ્બિઆ.	સેંટ લુઇ.
સાઉડન (સુડાન)	ટિંમ્બક્ટુ	... ...	... ...	મુસલમાની ફેટિશિઝમ	સીદી	સ્વાહીલી	ખુશ્ક અને ગરમ.	... ...	... ...	જૉલીબા અથવા નાઇજર.	સોકોટો, સેગો અને કુકા.
ગિની	અબોમી	... ...	... ...	,,	,,	,,	,,	... ...	... ...	નાઇજર અને કાંગો.	સેંટપાલડીલુએન્ડા, અને સેંટસેલ્વાડોર.
સાઉથ આફ્રિકા	કેપટાઉન	... ...	... ...	ખ્રિસ્તી	હાટન્ટાટસ, બુ-શમેન, કાફર્સ, ઝુલુસ.	,,	,,	કાપડ અને ધાતુ.	ઊન, હીરા, ચામડું શાહ-મુર્ગનાં પીછાં, તાંબુ અને ખાંડ.	આરેંજ.	ક્લિમબ્રાન્ટીન, પ્રિટોરિઆ, જાનિસ્બર્ગ (સોનું.)
ઇસ્ટ આફ્રિકા	મુઝેમ્બીક	... ...	... ...	,, મુસલમાની.	શીદી, સોમાલી અને ગૅલાસ	સ્વાહીલી અને અરેબિક.	,,	કાપડ અને તરખીઓ.	હાથી દાંત અને મસાલા.	ઝેમ્બીઝી.	સોફાલા, ઝેન્ઝીબાર મોમ્બાસા.
મેડાગાસ્કર	ટેનાનેરિવો	ડેસ્પાટિક.	કુઇન	ખ્રિસ્તી	મલાયન	... ...	ઠંડી અને આનંદકારી.	... ...	... ...	... ...	ટેમેટેવ.

આફ્રિકાના કેટલાક દેશોની સરકાર અને બોલીઓ ઉપર દરશાવેલી નથી, કારણ કે ત્યાંના લોકો જંગલી છે, અને તેઓની રાજ્યનીતિ અનિયમિત અને વિચિત્ર છે.

AMERICA અમેરિકા.

અમેરિકાના બે મોટા ભાગ છે. એક નાર્થ અમેરિકા અને બીજો સાઉથ અમેરિકા. આ બેઉ ઈસ્મસ આફ પનામાથી જોડાયલા છે.

સને ૧૪૯૨માં કોલમ્બસે અમેરિકા ખંડ શોધી કહાડયો અને તેને નવી દુનિયા કરીને બોલાવે છે.

નાર્થ અને સાઉથ અમેરિકા બેઉ ત્રિકોણ આકારના છે. નાર્થ અમેરિકા દુનિયામાં સૌથી મોટા સરોવરને વાસ્તે પ્રખ્યાત છે, અને સાઉથ અમેરિકા સૌથી મોટી નદીઓને વાસ્તે પ્રખ્યાત છે.

જો નાર્થ અમેરિકાને યુરોપ સાથે મુકાબલો કરીએ તો બેઉ વચ્ચે કોઇ કોઇ ઠેકાણે ઘણો ફેર છે અને કોઈ ઠેકાણે મળતા આવે છે.

આકારમાં બેઉ સરખા છે એટલે બેઉ ફાંચરના આકારના છે.

ક્ષેત્રફળમાં, અમેરિકા યુરોપ કરતાં બમણો છે.

યુરોપના પર્વત પશ્ચિમથી પુર્વ તરફ જાય છે અને નાર્થ અમેરિકાના ઉત્તરથી દક્ષિણ તરફ જાય છે.

યુરોપની નદીઓ અને સરોવર નાનાં છે. પણ નાર્થ અમેરિકાનાં સરોવર દુનીઆમાં સૌથી મોટા છે.

NORTH AMERICA નાર્થ અમેરિકા.

Boundaries સીમા.

(N.) નાર્થ, ધી આર્કટિકઓશન (W.) ઉવેસ્ટ એન્ડ (S.) સાઉથ, ધી પેશીફીક ઓશન (E.) ઈસ્ટ, ધી કેરીબીઅનસી એન્ડ એટલાંન્ટીક ઓશન.

Countries દેશો.

Country દેશ	Capital રાજધાની	River &c. નદી વગેરે.
ગ્રીનલાંડ	જુલિનશાબ	સાઉથ ઉવેસ્ટ કોસ્ટ.
બ્રીટિશ અમેરીકા	ઓટાવા	ઓટાવા.
યુનાઇટેડસ્ટેટસ	વાશીંગન	પોટામેક.
મેકસીકો	મેકસીકો	લેકટેઝ્કાયુકો.
સેંટ્રલ અમેરીકા	ન્યુગ્વાટીમાલા	માન્ટેગુવા.

વેસ્ટ ઇન્ડિઝ	બહામાઝ, કયુબા, હેટી, પોર્ટોરિકો, અને જેમેકા.	હેવાના	કયુબા.

Seas Gulfs & Bays સમુદ્ર, અખાત અને ઉપસાગર.

કરિબીઆનસી, સાઉથ અમેરિકા અને વેસ્ટ ઇંડિઝની વચ્ચે છે.
ગલ્ફ આફ સેંટલારેંન્સ, લારેન્સ નદીના મુખ આગળ છે.
ગલ્ફ આફ મેકસીકો (S.) સાઉથ આફ યુનાઈટેડ સ્ટેટસ.
ગલ્ફ આફ કેલિફોર્નીઆ (W.) વેસ્ટ કોસ્ટ પર છે.
બેફિન બે (W.) વેસ્ટ આફ ગ્રીનલાંડ.
હુડસન બે (E.) ઈસ્ટ આફ બ્રિટીશ અમેરિકા.
બેઆફ ફંડી (S. W.) સાઉથ વેસ્ટ આફ નોવાસ્કોશિઆ.
ચિસપિક બે (E.) ઇસ્ટ આફ યુનાઇટેડ સ્ટેટસ.

Islands દ્વીપ.

In the Arctic Ocean આર્કટિકઓશનમાં.

ગ્રીનલાંડ (N. E.) નાર્થ ઈસ્ટ આફ બ્રિટિશ અમેરિકા.
પેરી, બેંકસલેન્ડ, પ્રિન્સ આલબર્ટલેંડ, કાકબર્ન અને મેલવિલ (N.) નાર્થ આફ બ્રિટિશ અમેરિકા.

In the Atlantic Ocean એટલાંન્ટિક ઓશનમાં.

ન્યુ ફાઉંડલાંડ (S. E) સાઉથ ઈસ્ટ આફ લેબ્રેડાર.
એન્ટિકાસ્ટી, કેપ બ્રિટેન, પ્રિન્સ એડવર્ડ આયલંડ, ગલ્ફ આફ સેંટ-લારેન્સમાં છે.
વેસ્ટ ઇંડિઝ, (કયુબા, હેટી, પોર્ટોરિકો, જેમેકા, અને બહામાઝ) નાર્થ અને સાઉથ અમેરિકાની વચ્ચે છે.
બરમુડાઝ (E.) ઇસ્ટ આફ યુનાઈટેડસ્ટેટસ.

In the Pacific Ocean પાસિફિક ઓશનમાં.

વેન્કોવર અને કુઈન ચારલોટ (W.) વેસ્ટ આફ બ્રિટિશ અમેરિકા.
પ્રિન્સ આફ વેલ્સ, સીટકા, અને એલ્યુશન (S.) સાઉથ આફ આલાસ્કા.

Peninsulas દ્વીપકલ્પ.

લેબ્રેડાર અને નોવાસ્કોશિઆ (E.)માં છે.
ફ્લારિડા, અને યુકેટન (S.) સાઉથમાં છે.

લોઅર કેલીફોર્ન્યા (S. W.) સાઉથ ઉવેસ્ટમાં છે.
અલાસ્કા (N. W.) નાર્થ ઉવેસ્ટમાં છે.

Isthmuses સંયોગીભૂમી.

ઇસ્‍મસ ઓફ પનામાં, નાર્થ અમેરિકાને સાઉથ અમેરિકા સાથે જોડેછે.
ઇસ્‍મસ ઓફ ટિહાન્ટિપેક, કેમ્પાચાબે અને પેસિફિક ઓશની વચ્ચે છે.

Straits સામુદ્રધુની

ડેવિઝ સ્ટ્રેટ, બેફિનબે અને એટલાન્ટિક ઓશનની વચ્ચે છે.
હુડસન સ્ટ્રેટ, હડસનબે અને એટલાન્ટિક ઓશનની વચ્ચે છે.
સ્ટ્રેટ ઓફ બેલાઇલ, લેબ્રાડાર અને ન્યુફાઉંડલંડની વચ્ચે છે.
બેહરિંગ સ્ટ્રેટ અમેરિકા અને એશિઆની વચ્ચે છે.

Capes ભૂશિર.

ફેઅર ઉવેલ (S.)સાઉથ ઓફ ગ્રીનલન્ડ.
ચડલી અને ચાર્લસ (E.) ઇસ્ટ ઓફ લેબ્રેડાર.
રેસ (S.E) સાઉથ ઇસ્ટ ઓફ ન્યુફાઉંડલાંડ.
સેબલ (S.W) સાઉથ ઉવેસ્ટ ઓફ નોવસ્કોશિઆ.
હેટેરાસ (E.) ઇસ્ટ ઓફ યુનાઇટેડ સ્ટેટસ
સેબલ (S.)સાઉથ ઓફ ફ્લારીડા.
કેટોચી (N.E) નાર્થ ઇસ્ટ ઓફ યુકેટન.
ગ્રેસ્યિસઅડાપસ (E.) ઇસ્ટ ઓફ હંડુરાસ.
સેંન્ટ લ્યુકસ (S.) સાઉથ ઓફ કેલીફોર્ન્યા.
પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સ, બેરિંગ સ્ટ્રેટની પાસેછે.

Mountains પર્વતો.

અલિગાની અથવા અપેલાચેન, (E.) ઇસ્ટ ઓફ યુનાઇટેડ સ્ટેટસ. એનું શીખર માઉન્ટ વોશિંગટન છે.

રાકી માઉંટેન રેંજ (W.) ઉવેસ્ટમા છે. આની શીખરો માઉંટ બ્રાઉન, માઉંટ હુકર, ફ્રીમાંટસપીક, લાંગ્સપીક, બિગહાર્ન, યુનાઇટેડ સ્ટેટસમાં છે. ઓરિઝાબા, અને પોપો કેટી પેટલ (બળતાં પર્વત) મેકસીકોમાં છે.

પેસિફિક રેંજ (N.W) નાર્થ ઉવેસ્ટમાં છે. એની શીખરો માઉંટ સેંટ એલ્યાસ અને માઉંટ ફેઅરઉવેધર, અલાસ્કના કિનારા ઉપર છે. માઉંટ સેંટ હેલિન્સ, નાર્થ ઓફ કોલંમ્બ્યા. માઉંટ હુડ અને માઉંટ જેફરસન (S.) સાઉથ ઓફ કોલમ્બ્યા. માઉંટ સેશટી (N.) નાર્થ ઓફ કેલિફોર્ન્યા.

Rivers–નદીઓ.

મેકેન્ઝી, અને ગ્રેટફિશ, આર્કટિક ઓશનમાં પડેછે.
સેસકચીવાન અથવા નેલ્સન, હડસનબેમાં પડેછે.
હડસન, ડિલાવેઆર, સસકુર્વેના, અને પોટોમેક, એટલાન્ટિક ઓશનમાં પડેછે.
સેંટ લારેન્સ, ગલ્ફ ઑફ સેંટ લારેન્સમાં પડેછે.
મિસિસિપી, ઈલિનાઈઝ, ઓહિયો, મિસૌરી અને રીઓગ્રેંન્ડી, ગલ્ફ ઑફ મેકસીકોમાં પડેછે.
સેક્રામેન્ટો અને કોલમ્બ્યા, પેસિફિક ઓશનમાં પડેછે.
મિસિસિપિ, અને મિસૌરી, દુન્યામાં સૌથી લાંબી નદીઓ ગણાયછે.
અમેઝાન, દુન્યામાં સૈથી મોટી નદી ગણાયછે. તે સાઉથ અમેરિકામાં છે.

Lakes સરોવર.

લેક સુપીરિઅર, (દુન્યામાં સૈથી મોટા ગાઢા પાણીનું સરોવર) મિશિગાન, હુરાન, ઇરી, અને આન્ટેરિયો, સેંટ લારેન્સ નદી પાસેછે.
એથાબારકા, ગ્રેટબેઅર, અને ગ્રેટસ્લેવ, મેકન્ઝી નદી પાસેછે.
વિનીપેગ, વિનીપેગોસ, અને મેનીટોબા, નેલ્સન નદી પાસેછે.
ગ્રેટસાલ્ટ (W.) ઉવેસ્ટ ઑફ રાકી માંઉન્ટન્સ.
નિકેરાગુઆ, સેંટ્રલ અમેરિકામાં છે.

Climate આબો હવા.

નાર્થ અમેરિકાની હવા, જુની દુનિયા કરતાં વધારે ઠંડી છે. અને પૂર્વ (ઈસ્ટ)ના કિનારા પશ્ચિમ ઉવેસ્ટના કિનારા કરતાં વધારે ઠંડા છે.

Minerals ખનીજ પેદાશ.

સોનું બ્રિટિશ કોલમ્બ્યા અને કેલિફોર્નિયામાં ઘણું મળી આવેછે.
રૂપું, મેકસીકોમાં જડેછે.

Vegetables વનસ્પતિ.

ચોખા, ખાંડ અને કપાસ, દક્ષિણ (સે.)માં થાયછે.
ઘઉં, મધ્ય ભાગોમાં થાયછે.

People વસ્તી

અમેરિકાના મુળવતનીઓ, અમેરિકન ઈંડિઅન્સ છે. આર્કટિક ઓશનના કીનારાપર, એસ્કિમો એકઠી ગણી જાતના મનુષ્ય વસેછે. તેઓ મંગોલ્યન જાતનાછે. તે લોકો માન્સાહારી છે. નાર્થ અમેરિકામાં આશરે (૫) પાંચ કરોડ યુરોપીઅન

છે (જે યુરોપમાંથી જઈને ત્યાં વસ્યાછે) $\frac{1}{2}$ કરોડ અમેરિકન ઈંડિઅન્સ, ૧ કરોડ શિદી, અને ૭૦ લાખ બીજી જાતના માણસો રહેછે.

RIVERS & TOWNS નદીઓ અને શેહેરો.

મિસિસિપિ અને મિસૌરી — ન્યુ આર્લીઅન્સ, સેન્ટલુઇ, અને જેફરસન.

કોલમ્બ્યા — પેસિફિકસિટિ.

સેન્ટ લારેન્સ — કુએબિક, માંટરીઅલ, કિંગ્સટાઉન, ટારેન્ટો, હેમિલટન અને શિકાગો.

મેકેન્ઝી — ફોર્ટમેકફર્સન, ફોર્ટનાર્મન, અને ફોર્ટસિમ્સન.

નેલ્સન — ફોર્ટયાર્ક, અને કમ્બરલાંડ.

રાયોગ્રાન્ડી — મેટામોરસ અને સેનટાફી.

કાલોરેડો — આસ્ટીન.

હડસન — બ્રુકલીન, ન્યુયાર્ક, અને આલબની.

Ports બંદરો.

ઈસ્ટ કોસ્ટ — હેલિફાક્સ, બોસ્ટન, ન્યુ યાર્ક, બ્રુકલીન, ફિલાડેલ્ફીઆ બાલ્ટિમોર, ન્યુઓર્લીઅન્સ, અને ટુહિલો.

ઉવેસ્ટ કોસ્ટ — એકેપિલ્કો અને સેન્ફ્રેન્સીસ્કો.

નાર્થ અમેરિકામાં સાથી લાંબી નદી, મિસિસિપી.

,, ,, મોટું સરોવર, લેક સુપીરીઅર.

,, ,, ઉંચો પર્વત, માઉંટ સેન્ટ એલ્યાસ.

,, ,, મોટો બેટ, ગ્રીનલાંડ.

,, ,, પ્રખ્યાત શહેર, ન્યુ યાર્ક.

SOUTH AMERICA સાઉથ અમેરિકા.

Boundaries સીમા.

નાર્થ (N.) થી કેરિબિઅનસી. ઈસ્ટ (E.) થી એટલાન્ટિક ઓશન. સાઉથ (S) થી સધર્ન ઓશન. ઉવેસ્ટ (W.) થી પેસિફિક ઓશન.

આ ખંડ મોટી નદીઓ અને લાંબા પર્વતો સારૂ પ્રખ્યાત છે.

Countries દેશો.

Country દેશ	Capital રાજધાની	River &c. નદી વગેરે.
યુનાઈટેડ સ્ટેટસ ઓફ કોલમ્બ્યા	બોગોટા	સેન્ફ્રેન્સીસ્કો
વેનીઝિયુલા	કેરાકસ	નાર્થ કોસ્ટ
ઈકુએડાર	કીટો	અમરલડાસ
બ્રિટિશ ગિઆના	જ્યાર્જ ટાઉન	ડેમેરારા
ડચ ગિઆના	પેરામેરિબો	શ્રીનમ
ફ્રેંચ ગિઆના	કેઈન	કેઇન
બ્રેઝિલ	રાયોડિજેનીરો	ઇસ્ટ કોસ્ટ
પેરૂ	લિમા	ઉવેસ્ટ કોસ્ટ
બોલિવ્યા	ચુકીશાકા (સુકર)	પીલ્કોમેઓ
ચિલ્લી	સેન્ટીઆગો	મેપોકો
લાપ્લેટા (આર્જન્ટાઇન રિપબ્લીક)	બ્યુનાસએરિઝ	રાયો પ્લાટા
પેરા ગુએ	અસન્શન	પેરા ગુએ
યુરૂ ગુએ	મોન્ટિ વિડયો	રાયો પ્લાટા
પેટ ગોન્યા	પન્ટા એરિનાસ	સ્ટ્રેટ ઓફ માગીલાન

Bays Gulfs & Straits ઉપસાગર, અખાત અને સામુદ્રધુની.

બે ઓફ પનામા (N.W) નાર્થ ઉવેસ્ટ ઓફ કોલમ્બ્યા.

ગલ્ફ ઓફ ગુએકલ (W.) ઉવેસ્ટ ઓફ ઈકુએડાર.

ગલ્ફ ઓફ વેનિઝિયુલા (N.W) નાર્થ ઉવેસ્ટ ઓફ વેનિઝિયુલા.

સ્ટ્રેટ ઓફ માગીલાન, પેટેગોનિઆ અને ટેરાડેલફિયુગોની વચ્ચે છે.

Islands ટાપુ.

ફાકલંટ આયલંડસ (ઇંગ્રેજોના કબજામાંછે.) (E.) ઈસ્ટ આફ પેટેગોનિઆ.

ટેરાડલફિયુગો, (S) સાઉથમાં છે.

ચીલોઓ, જોન ફરનેન્ડીઝ, ગેલિપેગોઝ, (W.) ઉવેસ્ટમાં છે.

ચિંચા (W.) ઉવેસ્ટ આફ પેરૂ.

Capes ભૂશિર.

પોઇંટ ગેલીનાસ, કોલમ્બીઆમાં છે.

બ્લેન્કો (W.) ઉવેસ્ટ આફ પેરૂ.

બ્રાન્કો, બ્રાઝિલમાં છે.

સેન્ફ્રેન્સીસ્કો (W.) ઉવેસ્ટ આફ ઈકુએડાર.

હાર્ન (S.) સાઉથ આફ ટેરાડલફ્યુગો.

એન્ટોન્યો (E) ઇસ્ટ આફ બ્યુનાસએરિઝ.

ફ્રિઓ (S. E) સાઉથ ઇસ્ટ આફ બ્રેઝિલ.

સેન્ટ રાક (N. E.) નાર્થ ઇસ્ટમાં છે.

Mountains પર્વતો.

ધી એન્ડીઝ, કેપ હાર્નથી પનામા સુધી; આ દુનિયામાં સૌથી લાંબી પર્વતોની હાર છે. તેની શીખરો, સોરાટા (અમેરિકામાં સૌથી ઉંચો પર્વત) ચુકીમ્બા, ઈલિમાની, અને અકનકાગુઆ.

ચિમ્બોરેઝો, કોટોપેક્સી, અને અન્ટીસાના, મુખ્ય જવાળામુખી છે (Volcanoes)

Rivers–નદીઓ.

સાઉથ અમેરિકામાં મુખ્ય ત્રણ નદીઓ છે.

૧ ઓરિનોકો. ૨ અમેઝાન. ૩ લાપલાટા, એટલાન્ટિક ઓશનમાં પડે છે.

સેન્ફ્રેન્સીસ્કો, કાલોરેડો, આ બે બીજી નાની નદીઓ એટલાન્ટિક ઓશનમાં પડે છે.

મેગડેલિના, કેરેબિઅનસીમાં પડે છે.

Lakes સરોવર.

ટિટિકાકા, પેરૂ અને બોલિવિયાની વચ્ચે છે—મેરાકિઓ, વેનિઝયુલામાં છે.

Climate આબો હવા.

સાઉથ અમેરિકા (દક્ષિણ અમેરિકા)નો ¾ ભાગ ઉષ્ણ કટીબંધમાં છે. તેથી (નાર્થ) ઉત્તર અમેરિકા કરતાં ત્યાં વધારે ગરમી પડે છે.

Minerals ખનીજ પેદાશ.

રૂપું, પેરૂમાં ઘણું થાય છે.

સોનું અને જવાહિર, બ્રાઝિલમાં થાય છે.

તાંબું, ચિલીમાં મળી આવે છે.

Vegetables વનસ્પતિ.

ખાંડ, કોફી, નાળિએર, ગળી, કપાસ, સિન્કોના, (જેમાંથી ક્વીનાઈન થાય છે) અને કેળાં, પુષ્કળ થાય છે.

Animals–જનાવરો.

લામા અને અલ્પાકા (જેના બાળમાંથી અલ્પાકા જાતનો કાપડ થાયછે) એન્ડિઝમાં મળી આવેછે.

કાન્ડર નામે એક જાતનું શિકારી પક્ષી ત્યાં થાયછે વાઘ અને સાપ પુષ્કળ મળેછે

People વસ્તી.

⅓ ભાગ યુરોપિયન્સ છે (જેઓ ત્યાં જઈને રહયાં છે.) બાકીના સીદી અને અમેરિકન ઈંડિઅન્સ છે.

Languages ભાષાઓ

યુરોપિઅન્સ, સ્પેનિશ અને પોર્ચુગીઝ ભાષાઓ બોલેછે.

Government સરકાર.

બ્રાઝિલ અને ગિઆના સિવાય બીજા બધા દેશોમાં રિપબ્લીક છે.

Religions ધર્મ.

રોમન કેથોલિક, ખ્રિસ્તી ધર્મ ચાલેછે.

RIVERS & TOWNS નદીઓ અને શાહેરો.

અમેઝાન – સેન્ટારીમ, ઓલિવેન્ઝા, કેકસામાકા, રાયોડિલાપ્લાટા બ્યુનાસએરિસ, અને સેન્ટાફી.

ઓરિનોકો – સેંટટામસ, પેરાગુએ, કારેન્ટિઝ અને અસનશન,

મેગડેલિના – મામ્પાકસ અને બેગોટા.

PORTS બંદરો.

ઈસ્ટ કોસ્ટ – એરિપનવાસ, કારટેજીના, મેરાકિબો, જ્યાજટાઉન, રાયોડિજેનિરો, માંટિવિડયો, અને બ્યુનાસએરિસ.

વેસ્ટ કોસ્ટ – વાલપરેઝો, કાકુમ્બો અને પનામા.

———:o:———

સાઉથ અમેરિકામાં સૌથી મોટી નદી, અમેઝાન.

„ „ ઉંચો પર્વત, સોરાટા.

„ „ ભયંકર જ્વાળામુખી, કોટોપેકસી.

Extract of America—અમેરિકાનો સારાંશ

Country દેશ.	Capital રાજધાની	Form of Government સરકાર	Title of the Ruler રાજાની અટક	Religion ધર્મ	People લોકો	Language ભાષા	Climate આબો હવા	Imports આમદાની	Exports રવાનગી	Principal Rivers મુખ્ય નદીઓ	Chief Towns મુખ્ય શહેરો
						NORTH AMERICA					
બ્રિટિશ નાર્થ અમેરિકા	ઓટાવા	લિમીટેડમાનર્કી	ગવર્નર	ખ્રિસ્તી	યુરોપિઅન્સ, ઇંડિઅન્સ અને એસ્કીમોઝ	ઇંગ્લિશ અને દેશી ભાષાઓ	ઉ. ગરમ થી. ઠંડો અને તીક્ષ્ણ	... ...	ટિમ્બર અને ઉન.	સેન્ટલારેન્સ, મેકેન્ઝી અને ઓટાવા	ટોરેન્ટો, માન્ટ્રીઅલ, કુઇબેક, કિંગ્સટાઉન, હેલીફાક્સ અને સેન્ટજોન.
યુનાઇટેડસ્ટેટસ.	વાશિંગટન	રિપબ્લીક	પ્રેસીડેન્ટ	,,	યુરોપિઅન્સ ઇંડિઅન્સ અને નીગ્રોઝ (સીદી)	,,	,,	સુતરાઉ અને ઉનનાં લુગડાં, ધાતુ, મોંઘી સામાન અને ખાંડ	કપાસ, અનાજ, કેરોસિન ઓઇલ, ટિમ્બર અને તમાકુ.	મિસિસિપી, મિસોરી રાયો-ગ્રૅન્ડી, ઇલીનાઇઝ, ઓહાયો, કાલોરેડો અને કોલમ્બીઆ	ન્યુયાર્ક, ફિલાડેલ્ફીઆ, બૉસ્ટન, રિચમાંડ, ચિકાગુ, સેન્ટલુઇ, સૅન્ફ્રેંસિસ્કો, ન્યુઆર્લીઅન્સ.
મેક્સીકો (મેહીકો.)	મેક્સીકો	,,	,,	,,	ઇંડિઅન્સ, સ્પૅનિઅર્ડસ, વગેરે.	સ્પૅનિશ	સમશીતોષ્ણ	... .	રૂપું અને ટિમ્બર.	... ...	વેરાક્રુઝ અને અકેપુલ્કો.
સેન્ટ્રલ અમેરિકા	ન્યુગાટીમાલા	,,	,,	,,	,,	,,	,,	... ...	કાફી.	... ...	ટ્રુહિલો
વેસ્ટ ઇંડીઝ	હેવાના	યુરોપી રાજ્ય	તેઓની અટક	,,	½ શીદી અને ½ યુરોપિઅન્સ	... ...	ગરમ (અહીં ધરતીકંપ ઘણા થાય છે.)	... ...	ખાંડ, તમાકુ, કાફી, ગોળ અને દારૂ.	... ...	સ્પૅનિશ ટાઉન અને કિંગ્સ્ટન.
						SOUTH AMERICA					
બ્રાઝિલ	રિઓડીજેનિરો	લિમીટેડમાનર્કી	એમ્પરર	ખ્રિસ્તી રોમન કૅથોલિક	પોર્ચુગીઝ	પોર્ચુગીઝ	ગરમ	સુતરાઉ કાપડ, અને ધાતુ	કાફી, કપાસ, ખાંડ, ઇંડિઆ રબર અને ચામડું.	એમેઝાન	બાયા અને પરનૅમ્બુકો.
પેરૂ	લિમા	રિપબ્લીક	પ્રેસીડેન્ટ	ખ્રિસ્તી	ઇંડિઅન્સ	... ...	,,	... ...	રૂપું અને અલ્પાકા.	... ...	કૅલેઓ, અને અરેકિપા.
બોલીવિઆ	ચુકીસાકા	,,	,,	,,	,,	... ...	... ...	... ...	રૂપું અને તાંબું.	... ...	પોટોસી
ચીલી	સેંઅેન્ટિઅેગો	,,	,,	... ...	... ...	... ...	...	સુતરાઉ કાપડ, ખાંડ, ઢોર.	રૂપું, તાંબું અને સુરોખાર.	... ...	વાલપરેસો અને કોકિમ્બો

OCEANIA ઓશિન્યા.

પેસિફિક ઓશનના બધા બેટોના જથ્થાને ઓશિન્યા કહેછે. આ પણ ખંડ ગણ્યાંછે. એમાં ૪ કરોડની વસ્તી છે.

Divisions ભાગ.

૧ મેલેસિઆ. ૨ આસ્ટ્રેલેસિઆ. ૩ મેલેનિશિઆ. ૪ માઈક્રોનિશિઆ. ૫ પાલિનિશિઆ.

1 Malaysia મેલેશિઆ.

મેલેસિઆને ઈસ્ટ ઈંડિઅન આર્ચિપેલેગો પણ કહેછે; અને તેમાં નીચે લખેલા બેટો આવેલા છે :—

સંડા આયલંડસ. બોર્ન્યો. ફિલીપાઈન આઇલ્સ. સેલિબિસ. અને મોલકંઝ.

આ બેટોને મેલેશિઆ કહેછે. તેનું કારણ એ છે કે તેમાં મલાયન લોક ઘણા રહેછે. તેઓ ધર્મના મુસલમાન છે. આ બેટો પાહાડી છે અને ત્યાં જવાળામુખી એટલે બળતાં પર્વત ઘણા છે.

Production પેદાશ.

સોનું, રૂપુ, અને જવેહિર, બોર્ન્યોમાં મળી આવેછે.

કાલા મરી, સોપારી, લવિંગ, ચોખા, કાફી, ખાંડ, અને ગળી, આ બેટોમાં પુષ્કલ થાયછે—હાથી અને ગેંડાં મુખ્ય જનાવરો છે.

Sunda Islands સંડા બેટો.

સુમાત્રા, જાવા, અને બીજા નાના બેટોને સંડા આયલંડસ કહેછે.

સુમાત્રામાં, પેપર (કાલામરી) ઘણું થાયછે.

જાવા—આ બેટ સ્ટ્રેટ ઓફ્ સંડાના હોવાથી સોમાત્રાથી છુટો પાડેલો છે. આ બેટ ફળદ્રુપ છે. એમાં કાફી, ચોખા, ખાંડ, અને મરી પુષ્કળ થાયછે. આ ડચ લોકોના હાથમાં છે. બટેવ્યા તેમાં મુખ્ય શહેર છે. અહીં ડચ લોકોનો ગવર્નર જનરલ રહેછે.

Borneo બોર્ન્યો.

આ બેટ જાવાની પૂર્વ (E)માં છે. ત્યાં સોનું અને હીરાં પુષ્કળ થાય છે.

Philipine Islands ફિલીપાઇન બેટો.

આ બેટો બોર્ન્યોની (N. E) નાર્થ ઈસ્ટમાં છે, તે સ્પેનના હાથમાં છે. સ્પેનના બાદશાહ ફિલિપ બીજાના રાજમાં મેગેલાન નામે એક સ્પેનના રહિસે

આ બેટો શોધી કાડયાં તેથી તે બાદશાહને માનાર્થે તેણે તે બેટોને ફિલિપાઈન આઇલ્સનો નામ આપ્યું.

Production પેદાશ.

ચોખા, ખાંડ, તમાકુ અને સણુ મુખ્ય પેદાશ છે.

Celebes સેલિબિસ.

આ બેટ બોર્નીયોની (E.) પૂર્વમાં છે. એમાં ચોખા ઘણા થાય છે.

Molucca or Spice Islands.

મોલ્લુકા અથવા મશાલાના બેટો.

આ બેટો ડચ લોકોના હાથમાં, સેલિબિસની પુર્વે (E)માં છે. આ બેટોની ડચ લોકો ઘણીજ સંભાળ કરે છે. અને મશાલાના ઝાડ બહાર જવા દેતા નથી.

Production પેદાશ.

સોપારી, તજ, અને લવિંગ, ત્યાંની મુખ્ય પેદાશ છે.

2 Australasia આસ્ટ્રેલેશિઆ.

Divisions ભાગો.

૧ આસ્ટ્રેલિઆ, ૨ ટેસમાન્યા, ૩ ન્યુઝિલાંડ.

Australia આસ્ટ્રેલિઆ.

આસ્ટ્રેલિઆ, દુન્યામાં સૌથી મોટો બેટ છે.

Climate આબો હવા.

ઉત્તર અને મધ્યના ભાગોમાં ગરમી છે. દક્ષિણના ભાગોમાં હવા માફિક છે. વરશાદ કોઈ વખતે ઘણો પડે છે, અને કોઈ વખતે તો પડતોજ નથી.

Minerals ખનીજ પદાર્થ.

અહીં જેટલું સોનુ મળે છે તેટલું દુન્યાના બીજા કોઇ પણ ભાગમાં જડતું નથી. રૂપું અને તાંબું પણ નીકળે છે. કોઈ કોઈ જગ્યાએ કોયલા મળે છે.

Vegetables વનસ્પતિ.

ઘઉ અનેજવ ત્યાં થતા નથી, બાકી કપાસ, તમાકુ અને અંગુર પુષ્કળ થાય છે.

Religion ધર્મ.

ત્યાં ત્રણે પ્રકારનું ખ્રિસ્તી ધર્મ ચાલેછે. પણ વિસેષ કરીને પ્રાટેસ્ટેન્ટિઝિમ ચાલેછે.

Animals જનાવરો.

કંગારૂ, ત્યાંનું મુખ્ય જનાવર છે, જેના પાછલા બે પગ આગલા પગ કરતાં મોટાં છે.

Government સરકાર.

આ બેટ, ઈંગ્રેજોના હાથમાં છે.

Towns શહેરો.

સિડની, એક સુંદર અને રમણિક શહેર છે.
મેલબોર્ન–ગાદીની જગ્યા અને સૌથી મોટું શહેર છે.
બેલર્ટ, એડેલેડ, પોર્ટફીલ્યટ, બ્રિસબેન, બીજાં મોટાં શહેરો છે.

Tasmania ટાસ્માન્યા.

આ બેટ, ટાસ્મ સાહેબે શોધી કાડયો હતો, જેથી એને ટાસ્માન્યા કહેછે; તે આસ્ટ્રેલિઆની સાઉથ (S)માં છે અને કદમાં સિલોન જેટલો છે. આ બેટ ઈંગ્રેજોના હાથમાં છે અને ત્યાં પ્રાટેસ્ટન્ટિઝિમ ધર્મ ચાલેછે.

Newzealand ન્યુઝીલાંડ.

આ બેટ આસ્ટ્રેલિઆની (S E.) સઉથ ઈસ્ટમાં છે. એમાં જવાળામુખી અને ગરમ પાણીના ઝરા છે.

Production પેદાશ.

સોનું અને એક જાતની કીમતી સણ ત્યાંની મુખ્ય પેદાશ છે.

Government સરકાર.

આ બેટ ઈંગ્રેજોના હાથ નીચેછે.

ઉવેલીંગટન, તેની રાજધાની છે.

3 Malanesia–મેલેનિશિઆ.

આ બેટો આસ્ટ્રેલિઆની (N.E) નાર્થ ઇસ્ટમાં છે.

મેલેનિશ્આમાં ન્યુગિની એક મુખ્ય બેટ છે; તે સિવાય ન્યુ આયર્લંડ, ન્યુ બ્રિટન, ન્યુ હેબ્રીડિઝ, ન્યુ કેલીડોન્યા, અને ફિજી આઇલસ, બીજા બેટો છે

આ બેટોમાંથી ન્યુ કેલિડોન્યા, ફ્રેન્ચોના હાથમાં છે.

ફિજી આઇલ્સ, ઇંગ્રેજોના હાથમાં છે.

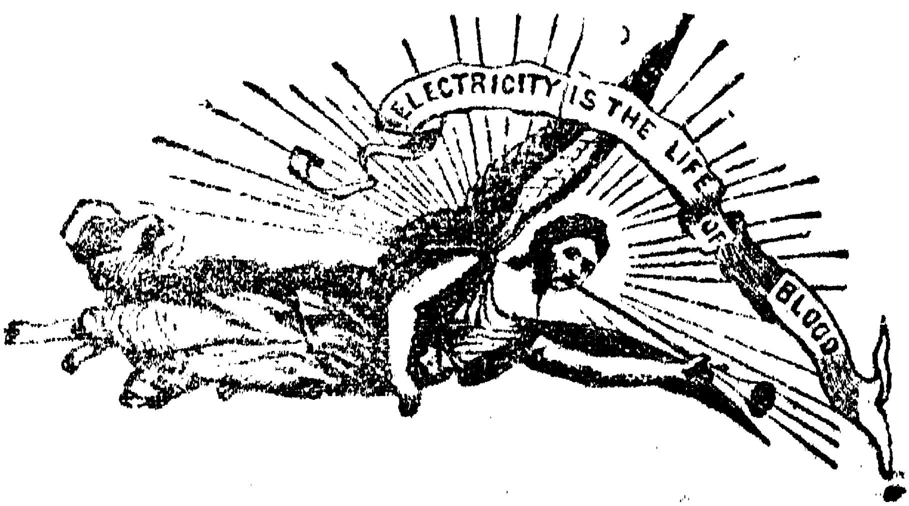
બાકીના બીજા બેટો ઘણું કરીને જરમનીના હાથમાં છે.

4 Micronesia માઇક્રોનિશિઆ.

ઓશેનિશિઆની (N. E.) નાર્થ ઈસ્ટમાં ઘણા નાના બેટોના જથ્થાને માઈક્રોનિશિઆ કહેછે. લેડ્રોન, કેરોલાયન્સ, તેમાં બે મુખ્ય બેટ છે.

5 Polynesia પાલીનિશિઆ.

એમાં સેંડવિચ આયલંડસ, ફ્રેન્ડલી આયલંડસ, સોસાઇટી આયલંડસ અને બીજા કેટલાંક નાના બેટોછે.

MISCELLANEOUS F/

CONTINENTS.

એશિઆ, સૌથી મોટો ખંડ છે.
યુરોપ, સૌથી નાનો છે.
એશિઆ, સૌથી ઘણી વસ્તી વાળો છે.
સાઉથ અમેરિકા, સૌથી થોડી વસ્તી વાળો છે.
યુરોપમાં, વસ્તી ઘાડી છે.
યુરોપ, સૌથી સુધરેલો ખંડ છે.
આફ્રીકા, સૌથી ઓછો સુધરેલો છે.

OCEANS.

પેસિફિક ઓશન, સૌથી મોટો ઓશન છે.
આર્કટિક ઓશન, સૌથી નાનો છે.
એટલાન્ટિક ઓશન, સૌથી ઉંડા મહાસાગર છે, અને તેમાં આગબોટ ઘણી ચાલેછે.

PENINSULAS.

અરેબિઆ, સૌથી મોટો દ્વીપકલ્પ છે.
મલાયા, સૌથી લાંબો છે.
ઈટલી, સૌથી રસાલ (રીચેસ્ટ) છે.
જટલાંડ, અને યુકેટાન, (ઉતર ભણી જાયછે.) તે શિવાય બીજા બધા પેનિનસુલા દક્ષિણ ભણી જાયછે.

ISLANDS.

આસ્ટ્રેલિઆ, સૌથી મોટો બેટ છે. તેને ખંડ કરી બોલાવેછે.
ગ્રીનલાંડ, ન્યુગિની, બોર્નીઓ, મેડાગાસ્કર, ઈત્યાદી, તેથી ઉતરતાંછે

MOUNTAINS.

હિમાલય પર્વત, સૌથી ઊંચો પર્વત છે.
એન્ડીઝ, સૌથી લાંબો પર્વત છે.
એવરિસ્ટ, સૌથી ઉંચું પર્વતનું શિખર છે.
કોટોપેક્સી, સૌથી ભયંકર જવાળામુખી છે.

RIVERS.

અમેઝાન, સૌથી મોટી નદી છે.
મિસિસિપી, અને મિસોરી, સૌથી લાંબી નદી છે.
સૌથી મોટો વાટરફોલ (ધોધવો) નાયગરા છે.

LAKES.

કેસ્પિઅનસી, સૌથી મોટું ખારા પાણીનું સરોવર છે.
સુપીરિઅર, સૌથી મોટું મીઠા પાણીનું સરોવર છે.
ડેડસી, સૌથી નીચું સરોવર છે.

COUNTRIES.

ટિબેટ, સૌથી ઉંચો દેશ છે.
હાલાંડ, સૌથી નીચેનો દેશ છે.
બ્રિટિશ એમ્પાયર, સૌથી મોટું રાજ્ય છે.
ચાઈનીઝ એમ્પાયર, સૌથી ઘણું, વસ્તીવાળું રાજ્ય છે.

CITIES.

લંડન, દુન્યામાં સૌથી મોટું શહેર છે.
પેરિસ, તેથી ઉતરતું છે.
ન્યુયાર્ક, અમેરિકામાં સૌથી મોટું શહેર છે.
કેરો, આફ્રિકામાં સૌથી મોટું શહેર છે.
મેલ્બોર્ન, ઓશિનિઆમાં સૌથી મોટું શહેર છે.

MINERALS.

લોઢું-આ ધાતુ દુન્યાના બધા ભાગોમાંથી મળી આવેછે પણ બ્રિટેનમાં પુષ્કળ જડેછે. સૌથી ઉત્તમ જાતનું લોઢું સ્વીડનમાં મળેછે.

લેડ, (સીસું)-સ્પેન, બ્રિટેન અને યુનાઇટેડસ્ટેટસ.
ટિન, (કલઇ)-ઇંગલાંડ, સ્પેન, અને આસ્ટ્રેલિઆ.
તાંબુ-સ્પેન, ચિલ્લી, રશ્‍યા, આસ્ટ્રેલિઆ, બ્રિટેન, અને સાઉથ આફ્રિકા.

રૂપું-મેકસિકો, અને એન્ડિઝ.
સોનું-આસ્ટ્રેલિઆ, કેલીફોર્ન્યા, રશ્યા, ન્યુઝીલાંડ અને બ્રાઝિલ.
પારો-સ્પેન, આસ્ટ્રિઆ, જર્મની, અને ઇટાલી.
કોયલા-યુનાઇટેડસ્ટેટસ, બ્રિટેન, ચાઇના, અને બેલજીઅમ.
કેરોસિન તેલ-યુનાઇટેડસ્ટેટસ, બકુ, અને બરમાં.
ગંધક-ઇટાલી.

VEGETABLE.

ચોખા-ચાઇના, ઇંડિઆ, અને યુનાઇટેડસ્ટેટસ.
ઘઊં-રશિઆ, યુનાઇટેડસ્ટેટસ, બ્રિટેન અને ઇંડિઆ.
બટાટા-યુરોપ, અને યુનાઇટેડસ્ટેટસ.
ખાંડ-ચાઇના, યુનાઇટેડસ્ટેટસ, બ્રેઝિલ, ઇંડિઆ, ઉવેસ્ટ ઇંડિઆ આયલંડસ, અને મારિશ્યસ.

ચાહ-ચાઇના, જાપાન, ઇંડિઆ, અને સિલોન.
કાફી-બ્રાઝિલ, જાવા, સિલોન, ઇંડિઆ, અને અરેબિઆ.
મસાલા-મલેશિઆ, સિલોન, ઇંડિઆ, અને ઉવેસ્ટ ઇન્ડીઝ.
તમાકુ-અમેરિકા, ટર્કી, પરશિઆ, અને ફિલિપાઇનઆઇલ્સ.

અફીણ-ઇંડિઆ, ટર્કી, પરશિઆ, અને ચાઇના.
અંગુર-સ્પેન, પોર્ચુગાલ, ફ્રાંન્સ, સાઉથ જર્મની, ઇટાલી, અને યુનાઇટેડસ્ટેટસ.

કપાસ—યુનાઇટેડસ્ટેટસ, ચાઈના, ઈંડિઆ, બ્રાઝિલ, અને ઇજીપ્ટ.

જ્યુટ—એક જાતનું (સણ)—હિંદુસ્તાનમાં.

સણ—રશિઆ, પ્રશિઆ, બેલજીઅમ, અને હાલાંડ.
ગળી—ઈંડિઆ, અને અમેરિકા.

ઇમારતી લાકડું—કેનેડા, યુનાઇટેડસ્ટેટસ, રશિઆ, નાર્વે, સ્વિડન અને બરમાં.

Animal Productions.

ઉન—આસ્ટ્રેલિઆ, જર્મની, સ્પેન, સાઉથ આફ્રિકા.
રેશમ—ચાઇના, ઇટાલી, ફ્રાંન્સ, ઈંડિઆ અને ટર્કી.
ચામડું—ઇન્ડિઆ, યુનાઇટેડસ્ટેટસ, રશિઆ, અને સાઉથ અમેરિકા.
મોતી—સિલોન, પરશિઅન ગલ્ફ, અને સાઉથ અમેરિકા.
શાહમુર્ગનાં પીછાં—આફ્રિકા અને અરેબિઆ.
હાથીદાંત—આફ્રિકા.

સમાપ્ત.

TESTIMONIALS.

I have seen the Geography of the World in Gujrati edited by Mr. Khushaldas Dharmdas Tinna. It will prove very useful in A. V. Standards I & II. Boys in these standards begin the study of English, and therefore the English manuals on Geography which are generally put into their hands are not of much use to them, for they are not only unable to understand the book but are often times at a loss to read and make out the proper names. Owing to this, teachers have, besides giving oral instructions in class, to dictate a good deal for home use. This involves a loss of time, and besides the notes dictated are very incorrectly taken down. Mr. Khushaldas again has been teaching the subject in the three lowest standards of the School for the past few years, and therefore understands what the requirements of the standards are, and it is therefore hoped that the book will greatly help boys learning these standards.

PALANJI A. [illegible]TRI,

Head Master,

Karachi, 1st April 1898. N. J. High School,

Karachi.

"The Geography of the World," compiled by Messrs. Khusaldas D. Tinna and Chellaram H. Loda is the best of its kind, and far outshines the efforts of the other compilers. They seem to have spared no pains to make it thoroughly useful to the students reading Anglo-Vernacular Standards. This little compendium deserves to be put in the hands of every Anglo-Gujrati Student.

DINSHAH P. GHADIALI,

Head Master,

Parsi Virbaiji A. V. School,

Karachi, 2nd April 1898. Karachi.

